

PÁPAI GAZDASÁGI SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

PEDAGÓGIAI PROGRAM

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI ÉS ELJÁRÁSAI

1.1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEK

1.1.1. Küldetésünk

Oktatási küldetésünk:

- Olyan korszerű közismereti, idegen nyelvi, informatikai és szakmai tudást (elméleti alapokat és gyakorlati készségeket) kívánunk tanulóinknak nyújtani, melynek birtokában jó eséllyel tanulhatnak tovább a felsőoktatásban, illetve közép vagy felsőfokú szakképesítés birtokában keresett szakemberként helyezkedhetnek el a munkaerőpiacon.

Nevelési küldetésünk:

- Olyan szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges fiatalokat kívánunk nevelni, akik ismereteik, képességeik, személyiségi jegyeik, közösséghez való viszonyuk, szorgalmuk és munkakultúrájuk alapján elismerést vívnak ki önmaguknak, családjuknak és iskolájuknak.

1.2. OKTATÓ-NEVELŐ MUNKÁNK CÉLJAI

Iskolánkban szakközépiskolai és szakiskolai közoktatást, ill. szakképzést végzünk, mely magában foglalja az iskolai nevelést és oktatást, valamint a kollégiumi nevelést is. A nevelő- és oktató munka céljai, feladatai, eszközei és eljárásai ehhez rendeződnek hozzá.

Iskolánk oktató-nevelő munkájának célja és feladata, hogy kulturált, a választott szakmára orientáló környezetet biztosítson tanulóinak, lehetőséget adjon a továbbtanulásra, illetve az alapos szakmai ismeretek elsajátítására, valamint megfeleljen a szülők, illetve a társadalmi környezet, a munkaerőpiac elvárásainak. Ennek érdekében szükséges egy jól szervezett, magas szakmai pedagógiai színvonalon teljesítő, összeszokott „együtt gondolkodó” nevelőtestület kialakítása.

A hagyományok megtartásával együtt az iskola jelenét – jövőjét úgy kívánjuk alakítani, ahol jól érzik magukat a tanulók, a pedagógusok és közös munkával elérhetik nevelési, tanulási képzési céljainkat.

Fontos, hogy tanáraink „munkatársként” kezeljék tanítványaikat, tudatos pedagógiai munkájukkal folyamatosan alakítsák a gyermekek személyiségét, és szakmai elhivatottságát.

Munkánkban fontos támasznak tartjuk a szülőkkel, a szakmai képzés területén a gazdálkodó szervezetekkel való együttműködést, pedagógiaiailag önálló felfogású és arculatú iskola megteremtését.

Célunk egy személyiségfejlesztő, gyermekközpontú iskola kialakítása, ahol minden pedagógiai, gazdasági, fizikai, adminisztratív tevékenység a gyermek fejlesztéséért, eredményes neveléséért történik.

Célunk, hogy tanulóink a képzés ideje alatt elsajátítsák mindazt, amit az élet követel, autonóm személyiségekké váljanak, és szabad felnőttként tudjanak élni.

Iskolánkban több célú képzés megvalósítása folyik, ennek ellenére oktatási-nevelési feladatunkat egységesen kell értelmeznünk és megvalósítanunk, ugyanakkor ennek keretén belül differenciálnunk kell az egyes célokat és feladatokat: így a 9-10., valamint a 11-12-13. évfolyam közgazdasági, mezőgazdasági, az élelmiszeripari és kereskedelmi és vendéglátó ipari oktatási-nevelési feladatainkat.

Célunk a szakiskolai képzésben a kilencedik-tizedik évfolyamon az általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatás, továbbá elméleti és gyakorlati ismeretek átadását szolgáló pályaorientáció, szakmai előkészítő ismeretek oktatásának és szakmai alapozó oktatásának megvalósítása.

Célunk a szakközépiskolai 9-12. évfolyamos szakközépiskolai és 9.-10. évfolyamos szakiskolai osztályokban az általános műveltség megalapozása mellett az érettségi vizsgára, valamint a felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve az iskola által felkínált szakirányok tanulására készítsük fel a tanulókat.

Ezekben az osztályokban meghatározott követelményt támasztunk, ezek teljesítéséhez minden segítséget megadunk, felzárkóztatást végzünk, a csoportbontás lehetőségével élve a nagyobb tudás megszerzését biztosítjuk.

Célunk, hogy következetes és megértő tanári magatartással végezzük pedagógiai munkánkat, amelyre a mértéktartás a jellemző; kerüljük a végleteket, a túl szigorú vagy túlságosan engedékeny, elnéző magatartást.

1.2.1. OKTATÓ MUNKÁNK CÉLJAI

a) Érettségi / szakmai vizsgára felkészítés

A tanórák keretében biztosítjuk a tanulók felkészítését a középszintű, ill. emelt szintű érettségi vizsgára és szakmai vizsgákra.

A csoportbontási, felzárkóztatási lehetőségek, a szabadon választható érettségi vizsgára felkészítő tanórák, az emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő tanórák választási lehetőségének biztosításával segítjük a sikeres felkészülést az érettségi vizsgára.

A csoportbontási lehetőségek kihasználásával, modern szakmai gyakorlati háttér és külső gyakorlati helyek biztosításával segítjük a szakmai vizsgára történő felkészülést.

b) **A továbbtanulás alapjainak biztosítása** az emelt szintű és szabadon választható oktatás lehetőségével a továbbtanulás irányától függően. Emelt szinten és szabadon választható tantárgyak:

- matematika
- elméleti gazdaságtan,
- magyar nyelv és irodalom
- történelem és állampolgári ismeretek
- idegen nyelv (angol, német)
- informatika

A továbbtanulás irányától függően 2 tárgy kötelező órákon kívüli tanulását javasoljuk, melyből közép vagy emelt szintű érettségi vizsga tehető, ami egyben a felvételi vizsgát is kiváltja.

Az elsősorban javasolt továbbtanulási irányok:

- gazdasági felsőoktatás (közgazdaság, számvitel, pénzügy, vállalkozás)
- jog és államigazgatás
- kereskedelem
- idegenforgalom
- vendéglátás
- mezőgazdaság
- élelmiszeripar
- az emelt szintű tárgyakhoz kapcsolódó pedagógus-képzés

c) **Szakmai orientáció/pályaorientáció**

A 9-10. évfolyamon a közismereti tantárgyak mellett szakmai orientációs és előkészítő jelleggel előkészítő tantárgyakat is oktatunk:

1. Szakközépiskola:

- Közgazdasági szakmacsoportban: gazdasági és jogi ismeretek (gazdasági környezetünk), információkezelés
- Kereskedelem-marketing, üzleti orientáció szakmacsoportban: gazdasági és jogi ismeretek (gazdasági környezetünk), információkezelés, viselkedéskultúra/kommunikáció
- Vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoportban: gazdasági és jogi ismeretek (gazdasági környezetünk), gasztronómiai alapismeretek, viselkedéskultúra/kommunikáció
- Mezőgazdaság szakmacsoportban: agrometeorológiai és talajtani ismeretek, állattenyésztési és növénytermesztési alapismeretek, műszaki alapismeretek

2. Szakiskola

- Kereskedelem-marketing, üzleti orientáció szakmacsoportban: boltok, áruházak berendezései, az áru útja, az eladás szereplői, kommunikáció, önismeret, gépírás, szakmai levelezés, szakmai idegen nyelv
- Vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoportban: gasztronómiai alapgyakorlatok, a hazai gasztronómia története, higiéniai alapok, kommunikáció, önismeret
- Élelmiszeripar szakmacsoportban: az élelmiszertermelés fejlődése, táplálkozási alapismeretek, munka-és környezetvédelem, higiénia, laboratóriumi alapgyakorlatok, kommunikáció, önismeret
- Mezőgazdaság szakmacsoportban: növénytermesztés elmélet, állattenyésztés (elmélet), növénytermesztés (gyakorlat), állattenyésztés (gyakorlat)

d) **A szakmai képzés megalapozása a szakközépiskolában a szakmacsoportos alapozó oktatással** a 11-12-13. évfolyamon 4 szakmacsoportban, 8 szakirány választásával történhet:

- Közgazdasági szakmacsoport:
 1. közgazdasági gimnázium
 2. vállalalkozási-pénzügyi szakirány
 3. gazdasági-informatikai szakirány
 4. üzleti kommunikáció szakirány
 5. idegenforgalmi szakirány
- Kereskedelem-marketing, üzleti orientáció szakmacsoport
- Vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoport
- Mezőgazdaság szakmacsoport

e) **Piacképes szakmák oktatása a szakképző évfolyamokon**

Elsősorban olyan szakmákat oktatunk, melyek korszerű szakmai ismereteket és a kistérségben, ill. a régióban jó elhelyezkedési lehetőségeket biztosítanak tanulóinknak. Alapelvünk a sokszínűség, a túlképzés megakadályozása, ezért legalább tízféle szakma oktatását vállaljuk az igényeknek megfelelően.

Érettségi vizsgával rendelkező tanulóknak kínált emelt szintű és középfokú végzettséget nyújtó szakmák:

- Emelt szint:
 - logisztikai ügyintéző
 - külkereskedelmi üzletkötő
- Középszint:
 - vállalalkozási ügyintéző
 - pénzügyi-számviteli ügyintéző

- statisztikai és gazdasági ügyintéző
- vám- és jövedéki ügyintéző
- kereskedő
- vendéglős
- mezőgazdasági technikus

Szakiskolai szakképzési szakirányok:

- bolti eladó
- szakács
- pincér
- pék-cukrász
- húsipari termékgyártó
- lótarló és –tenyésztő

f) Modern informatikai és idegen nyelvi oktatás a modern élet megvalósítása, a korszerű munkaerő-piaci elhelyezkedés elősegítése érdekében

Korszerű informatikai és idegen nyelvi oktatással segítjük a tanulók munkaerő-piaci elhelyezkedését helyi, kistérségi, regionális és akár külföldi gazdasági társaságoknál. Iskolánk minden tanulójának lehetősége van az ECDL-vizsga letételére, a szakközépiskolai tanulóknak biztosított a szakmai nyelvtanulás és nyelvvizsgázás (Budapesti Gazdasági Főiskola) lehetősége.

g) Tehetséggondozás

A kiemelten tehetséges és motivált tanulókat szakkörök, külön foglalkozások biztosításával készítjük fel a tanulmányi, szakmai és sportversenyekre.

h) Tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése

A tanulási nehézséggel küzdő tanulókat felzárkóztató foglalkozások szervezésével segítjük a jobb tanulmányi eredmények elérése érdekében, számukra igény esetén szakembert biztosítunk.

i) Művészeti, sport-nevelés

A tanórak keretében az ének-zene és rajz és vizuális nevelés tantárgyak keretében, a szabadon választható tantárgyak keretében énekkari, diákszínpadi és néptánc-foglalkozások választhatóságával biztosítjuk az érdeklődő tanulók művészeti nevelését.

A testnevelés és sport órák, valamint a választható sportköri órák keretében biztosítjuk a mindennapi testmozgás lehetőségét.

1.2.2. NEVELŐMUNKÁNK CÉLJAI

- a teljesítmény, a tudás, a műveltség, a szorgalom elismertetése
- az önálló tanulás, önművelés igényének kialakítása
- az élethosszig tartó tanulás (LLL) igényének kialakítása
- az egyén és a közösség tiszteletének kialakítása
- humánus és tolerancia kialakítása
- nemzeti hagyományaink, kultúránk megbecsülése, ápolása, a szülőföld- és a hazaszeretet elmélyítése
- az egyetemes kultúra értékeinek, eredményeinek tiszteletére nevelés
- más népek szokásainak, hagyományainak tiszteletére, toleranciájára nevelés
- nyíltság, együttműködés, szolidaritás, aktivitás, kreativitás, részvétel igényének és képességének kialakítása
- az emberek közötti érintkezés, viselkedés, kommunikáció elfogadott és elvárt normáinak kialakítása

-
- az üzleti tisztesség elfogadtatása és kialakítása
 - a természet és környezet értékeinek védelme, ápolása
 - az egészséges életmód és életszemlélet igényének kialakítása

1.2.3. OKTATÓ-NEVELŐ MUNKÁNK FELADATAI

- **A nevelés és oktatás egységének megvalósítása.** Hisszük és valljuk, hogy az oktatás és nevelés elválaszthatatlan egységet képez. A pedagógus oktatva nevel, illetve nevelve oktat. A hangsúlyok a tantárgy, a tananyag, illetve a rendezvények jellege szerint természetesen változnak a nevelő vagy az oktató munka javára. Míg egy szaktárgyban az oktatás dominanciája érvényesül, a művészeti tárgyak vonatkozásában kiegyenlítődik a nevelés és oktatás feladatköre, az osztályfőnöki órákon és az iskolai rendezvényeken a nevelés kerül előtérbe.
- **Tudatosítani kell diákjainkban, hogy a jogok és kötelezettségek elválaszthatatlan egységet képeznek.** A családi, iskolai, lakóközösségi, társadalmi együttélés kötelezettségek nélkül működésképtelen. A kötelezettségek teljesítése azonban jogot formál, jogot érvényesíthet. A jog és kötelezettség időben és térben elválaszthatatlan, bár konkrét arányai a mindenkori helyzet függvényében változhatnak. A jogok és kötelezettségek egységének érvényesítése elválaszthatatlan a *humanizmus* értékeitől.
- **A tudás, ismeret, készség, műveltség, munkakultúra fontosságának elfogadtatása.** Napjaink felgyorsult világában tudatosítani kell diákjainkban az „*egész életen át tartó tanulás*” fontosságát. Az iskolának meg kell teremtenie az alapokat, fel kell keltetni az igényeket a folyamatos *önképzés, továbbképzés, átképzés* megvalósításához. Iskolánknek ezért a 9-12. évfolyamon *konvertálható tudást* kell nyújtani, illetve meg kell teremteni a *korszerű szakmai ismeretek alapjait*. A szakképző (13-14.) évfolyamokon *piacképes szakismeretet* kell biztosítani a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően.
- **Ki kell alakítani a helyes tanulási módszereket.** A lexikális ismeretanyag mellett fokozott hangsúlyt kell fektetni a gondolkodás, alkalmazás készségeinek kialakítására, a gyakorlatias gondolkodásra.

1.3. OKTATÓ-NEVELŐ MUNKÁNK ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

1.3.1. Kötelező tanórai foglalkozás: a tanóra

A Pedagógiai Programunkban megfogalmazott célok és feladatok megvalósítása elsősorban a tanórákon történik. Arra törekszünk, hogy az oktatás és nevelés egységet alkosson a tananyag adta lehetőségeken belül. Oktatási folyamatunkat, tanóráink témaköreit a szakiskolai és szakközépiskolai kerettantervi, ill. az érettségi rendeletben meghatározott követelmények és tartalmak határozzák meg.

A szakmai előkészítő tantárgyak keretében biztosítjuk a szakmai előkészítést a szakképzésbe történő belépésre.

1. Szakközépiskola

Szakközépiskolai helyi tantervünk óraszámait a kerettantervi ajánlást figyelembe véve, tartalmát a kerettantervi rendelet és az érettségi követelmények figyelembevételével alakítottuk ki.

A szabadon tervezhető órák keretében kiemelten kezeljük a matematika, az idegen nyelvek és gazdasági informatikai szakirány esetében az informatika tantárgyat, amelyeket a kerettantervi ajánláshoz viszonyítva magasabb óraszámokban oktatunk.

Ezen felül az iskola informatikából biztosítja mindenki számára a 11-12. évfolyamon az érettségire történő felkészülés lehetőségét, mivel heti 2-2 órában mindenki tovább tanulja a tárgyat.

A szakmacsoportos alapozó oktatásra rendelkezésre álló időkeret felhasználását az egyes szakirányok alakítják, de az azonos szakmacsoporton belül kialakított szakirányok szakmai óráinak arányában is lehetnek eltérések.

Valamennyi szakirányban biztosítjuk legalább heti 3 órában az adott szakmacsoport elméleti oktatását, amelyet 5 órában gyakorlati képzés egészít ki.

A közgazdasági-gimnáziumi (küzgazdasági) szakirányban a szakmacsoportos alapozó oktatásra rendelkezésre álló időkeretből heti 3 órát a második idegen nyelv oktatására fordítjuk.

Helyi tantervi programunkat és pedagógiai célkitűzéseinket a tanulók képességeinek és érdeklődésének megfelelően alakítottuk ki. A 9-10. évfolyamon a közgazdasági gimnáziumi és a nyelvi előkészítő osztályban a 2. idegen nyelv választását csak azoknak a jó képességű tanulóknak tesszük lehetővé, akik magas pontszámmal kerültek be iskolánkba és vállalják a 2. idegen nyelv oktatása miatt felmerülő magasabb óraszámot, hiszen ezzel heti óraszámuk a kötelező 30 óra helyett a még törvényileg megengedett 33 órára emelkedik. Ennek választásáról a tanulónak és szülőjének az iskolába történő beiratkozáskor nyilatkozniuk kell. Ezekben a szakirányokban az utolsó 2 évfolyamon a második idegen nyelv beépül a 30 kötelező óraszámába, így lehetővé teszi a tanulóknak más tantárgyak emelt szintű választását is.

A kereskedelmi, vendéglátóipari és mezőgazdasági képzések esetében a szakirányok hangsúlyos biológia-orientáltsága miatt – a közgazdasági képzésektől eltérően – a természettudományi órakeretben a 9-10. évfolyamon biológiát, a 11.-12. évfolyamon fizikát oktatunk.

A nyelvi előkészítő osztály tanterve eltér a normál, 4 éves szakközépiskolai képzések kilencedik évfolyamos helyi tantervétől.

2. Szakiskola

Az intézmény a szakiskolai képzések esetében a 9.-10. évfolyamon biztosítja az általános műveltséget megalapozó nevelés-oktatást, pályaorientációt, gyakorlati oktatást és a szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatást.

A két évfolyam helyi tantervét a kerettantervi ajánlások figyelembevételével állította össze az iskola, azzal a különbséggel, hogy az informatika tantárgy óraszámát a kereskedelmi és vendéglátóipari képzésekben a kerettantervhez viszonyítva 1 órával megemelte.

A 11. és 12. évfolyamon a helyi tantervet az új Országos Képzési Jegyzék moduláris felépítése alapján, a modulokat tantárgyi rendszerbe konvertálva állította össze az intézmény.

1.3.2. Nem kötelező tanórai foglalkozások

1.3.2.1. Emelt szintű oktatás

A tanulókkal való differenciált foglalkozás egyik preferált formája az emelt szintű oktatás biztosítása. A jogszabályi előírásokon túl a szülői, tanulói és munkaadói vélemények figyelembevételével alakítottuk ki az emelt szintű tantárgyak rendszerét. Választható emelt szintű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelvek, elméleti gazdaságtan, informatika, kereskedelem-marketing, vendéglátás és szállodaismeret.

1.3.2.2. Szabadon választható tantárgyak

A tanulók sajátos érdeklődésének kielégítését biztosítják a nem kötelező tanórai foglalkozások keretében felkínált szabadon választható tantárgyak, melyek egyben a közismereti és a szakmai képzés elmélyítését ill. az érettségi vizsgára történő felkészítést is szolgálják.

Szabadon választható tantárgyak a 11. évfolyamon: a földrajz, biológia, kémia, fizika, szakmai idegen nyelv, 12. évfolyamon: a földrajz, biológia, kémia, fizika, szakmai idegen nyelv.

1.3.3. Tanórán kívüli oktatási-nevelési tevékenységek

A tanulókkal történő differenciált foglalkozásokat a nem kötelező tanórai foglalkozásokon (emelt szint, szabadon választott tárgyak) túl a tanórán kívüli foglalkozások is biztosítják.

A tehetséggondozás területén kiemelkedő szerepet játszanak a különböző diákkörök: szakkörök, művészeti csoportok, sportkör.

1.3.3.1. A szakkörök

A szakköri tevékenység célja és feladata:

- a tanulók tantervi anyagon túlmenő érdeklődésének kielégítése, képességeik fejlesztése, a tehetség kibontakoztatása,
- a tanulmányi versenyekre történő felkészítés.

Az iskola szakköri kínálata:

1. Szakközépiskola

9-10. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, angol nyelv, német nyelv, biológia, újságírás

11-12. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, angol nyelv, német nyelv, elméleti gazdaságtan, üzleti gazdaságtan, biológia, újságírás

2. Szakiskola

9-10. évfolyam: matematika, fizika, informatika

A diákköri foglalkozások szeptember 15. után indíthatók. A befejezés időpontja a 9-11. évfolyamon május 30., a 12. évfolyamon április 30.

A szakköri tevékenységet, a feldolgozandó témát a tanulók érdeklődésének és javaslatának megfelelően kell meghatározni. A diákkörök a tanulói igények felmérése után a munkaközösség-

vezetők javaslata alapján indíthatók legalább 8 fővel. A jelentkezés egész tanévre szól. A szakköri aktivitás tükröződhet a tanuló szorgalom és szaktárgyi osztályzatában is.

1.3.3.2. Művészeti nevelés

Intézményünkben a közismereti és szakmai tárgyak oktatásán kívül nagy hangsúlyt fektetünk tanulóink művészeti nevelésére, az e területen kiemelkedők tehetségének ápolására. Ehhez elsősorban a különböző művészeti csoportokban végzett munka nyújt lehetőséget, de biztosítjuk szavalók, énekesek, táncosok, sportolók egyéni felkészítését is a különböző versenyekre és rendezvényekre.

Iskolánkban működő művészeti csoportok:

- Énekkar, melynek célja:
 - a tanulók zenei műveltségének elmélyítése, zenei ízlésének formálása,
 - iskolai rendezvények, ünnepélyek színvonalas, változatos megrendezése,
 - a közös éneklés élményének biztosítása.

Az énekkart elsősorban az ének-zene-oktatásban részt vevő 9-10. évfolyam tanulóiból szervezzük, de az érdeklődő felsőbb évesekre is számítunk.

- Diákszínpad, melynek célja:
 - a tanulók irodalmi műveltségének elmélyítése, irodalmi ízlésének formálása,
 - az iskolai rendezvények, ünnepélyek színvonalas, élményszerű megrendezése,
 - a diákhumor igényes előadása,
 - városi szereplések vállalása,
 - közösségi élmények biztosítása,
 - az érzelmi nevelés erősítése,
 - a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Néptánc, melynek feladata:
 - a népi hagyományok ápolása,
 - a hazaszeretet, identitástudat fejlesztése,
 - a mozgáskultúra fejlesztése,
 - az iskolai rendezvények színesítése,
 - közösségi élmény biztosítása.

1.3.3.3. Sport, testnevelés

A sport és a testnevelés területén jelentkező differenciált igények kielégítését szolgálják:

- Iskolai sportkör, melynek feladata:
 - a mindennapos testedzés lehetőségének biztosítása,
 - a tanulók mozgásigényének kielégítése,
 - a mozgás, a sport megszerettetése, az egészséges életmód népszerűsítése,
 - a különböző sportversenyekre történő felkészülés,
 - túrázás, táborozás,
 - az iskola hírnevének és tekintélyének növelése a sport területén is.

Iskolai sportköri foglalkozásokat heti 8 órában tartunk, mely a tömegsport lehetőségén túl magában foglalja a táncsoprotok és a röplabda csapat felkészítését is.

- Gyógytestnevelés, melynek célja:

-
- az iskolaorvos által kiszűrt tanulók sajátos mozgásigényének kielégítése,
 - az egyéni igényekhez való alkalmazkodás,
 - a követelmények és az adottságok összehangolása,
 - gyógyító- fejlesztő hatás biztosítása.

A csoportok létszáma maximálisan 15-16 fő lehet. A csoportok számát és programját minden tanév elején az iskolaorvos javaslatára a gyógytestnevelő állítja össze. A gyógyítás és fejlesztés jellegétől függően a gyógytestnevelés órákat a városi uszodában vagy a tornateremben tartjuk.

1.3.3.4. A felzárkóztató foglalkozások

A tanórán kívül foglalkozások egy részét felzárkóztatásra használjuk. A középiskolába bekerülő tanulók egy része komoly tanulási nehézséggel küzd, nehezen szokják meg az új követelményeket és módszereket. A tanulók különböző felkészültségi szinttel lépnek be a középiskolába, így elengedhetetlen a lemaradók minél gyorsabb felzárkóztatása. A felzárkóztató foglalkozások célja ezért az alsóbb évfolyamokon a különböző tárgyi tudású és felkészültségű tanulók azonos szintre hozása, a tanulócsoportok tudásszintjének homogenizálása.

A felsőbb évfolyamokon a felzárkóztató foglalkozások célja a tárgyi lemaradás csökkentése és ezzel az azonos esélyek megteremtése a tanulmányok folytatásához minden rászoruló tanuló számára.

A különböző évfolyamokon a következő felzárkóztató foglalkozások közül választhatnak tanulóink:

1. Szakközépiskola

- 9.-10. évfolyam:
- matematika
 - magyar nyelv
 - angol nyelv
 - német nyelv
 - biológia (tagintézmény)
 - kémia (tagintézmény)
 - történelem (tagintézmény)
 - informatika (tagintézmény)
- 11.-12. évfolyam:
- matematika
 - magyar nyelv
 - biológia (tagintézmény)
 - kémia (tagintézmény)
 - történelem (tagintézmény)
 - fizika (tagintézmény)
 - vendéglátóipari alapismeretek (tagintézmény – 12. évfolyam)
 - kereskedelem-marketing alapismeretek (tagintézmény – 12. évfolyam)

2. Szakiskola

- 9.-10. évfolyam:
- matematika
 - magyar nyelv
 - angol nyelv
 - német nyelv

A felzárkóztató programokat úgy állítottuk össze, hogy a legalapvetőbb hiányosságok pótlását tudjuk biztosítani.

A foglalkozásokat úgy szervezzük, hogy lehetőleg minden tantárgyat tanító szaktanárnak hetente legalább egy felzárkóztató órakerete legyen, melyet a tanulók igényei szerint hasznosíthat, illetve a hetek között átcsoportosíthat.

A felzárkóztató foglalkozások szeptember negyedik hetével kezdődnek és május utolsó hetével zárulnak.

1.3.3.5. Hagyományőrző tevékenységek

Az iskola hagyományainak ápolása, ezek fejlesztése és bővítése, valamint az iskola jó hírnevének megőrzése, öregbítése az iskolaközösség minden tagjának kötelessége. A hagyományok ápolásával kapcsolatos teendőket, időpontokat valamint felelősöket a nevelőtestület az éves munkatervben határozza meg.

Diákhagyományok:

- Jelképeink:
- zászló, szalag (piros-kék mezőben arany évszám)
 - egyenruha:
 - lányoknak térdig érő, sötét szoknya, fehér blúz, matrózblúz (közgazdaság szakmacsoport), egyen-nyakkendő, alkalomhoz illő lábbeli
 - fiúknak: sötét öltöny, fehér ing, egyen-nyakkendő, alkalomhoz illő lábbeli

- Főbb ünnepeink:
- tanévnyitó ünnepély
 - október 6.
 - október 23.
 - szalagavató
 - karácsony
 - március 15.
 - ballagás
 - tanévzáró ünnepély

Diákrendezvények:

- kulturális bemutató,
- szüreti nap,
- első tehetségkutató (vers, ének, zene, egyéb),
- első osztályok bemutatkozó műsora, humoros szecskaavatás,
- mikulásest,
- iskolabál (évente kétszer),
- diáknap,
- iskolarádió,
- gólyatábor.

Tantestületi hagyományok:

- fiatal pedagógusok köszöntése,
- nyugdíjas pedagógusok búcsúztatása,
- karácsonyi köszöntés,
- nőnap köszöntés,
- közös kirándulások.

1.3.3.6. Tanulmányi kirándulások, vakációs kínálat

Iskolánkban nagy hagyományai vannak az osztálykirándulásoknak és a diákok számára szervezett hétvégi vagy vakációs programoknak. A tanulmányi kirándulások szervesen illeszkednek az iskola Pedagógiai Programjához, nevelési-oktatási célkitűzéseinkhez. Az iskolavezetés a továbbiakban is maximálisan ösztönzi a Pedagógiai Programhoz kötődő kirándulásokat, túrákat, utazásokat.

A tanulmányi kirándulások legfőbb célja az ország természeti, építészeti, kulturális és gazdasági értékeinek megismerése, az elméleti tananyag gyakorlati oldalról történő alátámasztása.

Ennek érdekében fontosnak tartjuk:

- A szűkebb és tágabb környezetünk
 - Pápa és környéke,
 - Veszprém megye (Veszprém, Zirc, Balaton-felvidék),
 - szomszédos megyék (Győr-Moson-Sopron, Vas, Fejér) nevezetességeinek megismertetését.Elsősorban a kilencedik és tizedik évfolyamokon javasoljuk a fenti témakörben a kirándulásokat.
- Az ország fontosabb városainak, történelmi nevezetességeinek, kiemelkedő emlékhelyeinek, létesítményeinek megismerését:
 - Pécs és környéke,
 - Szeged és környéke, Ópusztaszer, Kecskemét,
 - Debrecen, Lillafüred, Aggtelek, Eger nevezetességei,
 - a Dunakanyar és a főváros
- Szakmai jellegű kirándulásokat (1-2 nap igénybevételével):
 - üzemlátogatások,
 - kiállítások, bemutatók, vásárok megtekintése,
 - bevásárlóközpontok, pénzügyintézetek, tőzsde megtekintése,
 - esetenként külföldi programok lebonyolítása, érdeklődő tanulók számára nyelvtanulási, ország-ismereti, sportolási és egyéb szakmai céllal
- Igény szerint szervezünk színház-, múzeum-, mozilátogatásokat
- Megfelelő érdeklődés alapján hosszabb kirándulások, szabadidős programok (tengerparti nyaralás, sítúra, sporttábor) megszervezését is vállaljuk.

1.3.4. A kulturális és környezeti nevelés szinterei

Az iskolai *könyvtár*: oktató-nevelő munkánk fontos feladata a könyvtárhasználat megtanítása, elsajátítása. Szolgáltatásai (könyv, folyóirat, CD, videofilm) minden tanítási napon igénybe vehető és kérhető a könyvtáros segítségével.

Színházi előadások, rendezvények: továbbra is az a célunk, hogy tanulóink középiskolás éveik alatt legalább egyszer vásároljanak színházbérletet, és évente vegyenek részt 1-2 színházi előadáson. Ösztönözzük, hogy a lehetőségek függvényében a nagyobb városokban és főként a fővárosban szervezett tanulmányi kirándulásokon, színházi programokon is vegyenek részt tanulóink.

A továbbiakban is rendszeresen részt veszünk a Jókai Mór Művelődési Központ által szervezett *hangversenyeken*, melyek az ének-zene-oktatást kiegészítve nagymértékben segítik a tanulók zenei műveltségének fejlődését.

Szeretnénk elérni, hogy az osztályfőnöki órákhoz és az egyes szaktantárgyakhoz kapcsolódóan tanulóink rendszeresen látogassák a *város múzeumait, kiállító termeit*. Az állandó kiállítások megtekintését a 9. évfolyamon ajánljuk, mely összekapcsolható a város megismerését szolgáló kisebb kirándulásokkal is.

Évente 1 alkalommal *természet- és környezetvédelmi napot* szervezünk, melynek legfőbb célja az egészséges életmód népszerűsítése, a természet értékeinek bemutatása és a környezetvédelem fontosságának megértetése.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata: Előre meghatározott időpontokban és a tanulók igényei alapján előzetes egyeztetés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit (tornaterem, tanterem, ebédlő, díszterem) és eszközeit (számítógépek, videó projektor, iskolarádió, iskolatévé, sporteszközök) a tanulók tanári felügyelet mellett egyénileg vagy csoportosan használják.

Az iskolában a területileg illetékes és bejegyzett egyházak *hit- és vallásoktatást* szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes. Az iskola e célra térítés nélkül bocsátja rendelkezésre az oktatáshoz szükséges helyiségeket és eszközöket.

2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A pedagógia, a nevelés alapfunkciója a személyiségfejlődés segítése. A személyiség fejlesztése magában foglalja az értelem kiművelése mellett a gyermek önmagához és a különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztését is.

Az iskolai személyiségfejlesztés kiemelt területei:

- **Önismeret, önmegvalósítás lehetőségének biztosítása** - Az oktató-nevelő munka során el kell érni, hogy a tanulók megismerjék képességeiket, adottságaikat, fejlesztési lehetőségeiket. Alkossanak reális képet önmagukról, személyiség-jegyeikről, fejlődési lehetőségeikről.
A személyiségfejlesztés során fontos nevelési feladat a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság és kötelességtudat fejlesztése.
- A személyiségfejlesztés során kiemelkedő szerepet játszik **a tanulók erkölcsi nevelése, az alapvető erkölcsi értékek megismerése, tudatosítása, a meggyőződés kialakítása**. A tanulók nevelésében kiemelt értéknek kell kezelni a *humánusmot, az egyén és a közösség tiszteletét, a társadalmi igazságosság és a szolidaritás iránti igényüket*. A barátság, hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség alapvető erkölcsi értékek.
- A jellemformálás során különös gondot kell fordítani a tanulók **munkakultúrájának fejlesztésére, a munka társadalmi és egyéni hasznának tudatosítására**. A tanulókkal meg kell értetni, hogy fejlődésük, előrejutásuk, érvényesülésük alapvető eszköze a kitartás, az akaraterő, a szorgalom a tanulásban és a munkában.
- Az oktató-nevelő munka fontos feladata **az egészséges életmódra történő felkészítés, az egészség-, a környezet- és a természetvédelem iránti igény kialakítása**. Az iskola feladata a tanulók fizikai képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltésére, a sport szeretetére való nevelés. A nevelő munka elengedhetetlen követelménye a *környezeti kultúra iránti igényesség felkeltése*.

Az **ökoszociális gondolkodásmód** kialakítása a társadalomtudományi és a természettudományi tárgyak tanításának egyaránt fontos feladata.

- Napjainkban különösen fontos tulajdonság a **kommunikációs képesség**, az **anyanyelv szeretete és tisztelete**, az **idegen nyelvek iránti érdeklődés felkeltése**, a nyelvtudás állandó fejlesztése. Nevelő munkánk során tudatosítani kell, hogy a kulturált magatartásnak, viselkedéskultúrának elengedhetetlen eleme a *kulturált beszéd és metakommunikáció*. A fegyelem, a példamutató magaviselet udvariasságot, figyelmességet, mások személyiségének és tulajdonának tiszteletben tartását is jelenti.
- Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az intelligencia fontos tartozéka az **előítélet-mentesség**, a **kulturált konfliktuskezelés**, a kompromisszumra való készség, a szélsőséges megnyilvánulások mellőzése, illetve azok elítélése.
- Az iskola minden megnyilvánulásának, a tanóráknak, a tanórán kívüli foglalkozásoknak és rendezvényeknek az **egészséges életszemlélet kialakítását kell szolgálnia**. A *nyitottság, a tolerancia, a kreativitás*, a világ megismerésének igénye, az állandó *önművelés* a mai kor emberének nélkülözhetetlen tulajdonsága. Az élet védelme, az emberi jogok tisztelete, a család megbecsülése és szeretete, a szülőföld- és hazaszeretet, a nemzeti önbecsülés, az európaiság és más népek tisztelete az egészséges életszemlélet elengedhetetlen velejárója.

Az iskolai személyiségfejlesztés 3 jellemző színtere:

- a tanórai nevelés
- a tanórán kívüli nevelés
- az iskolán kívüli nevelés

Intézményünkben a személyiségfejlesztés legfőbb színtere a **tanítási óra**. A különböző ismeretek elsajátítása, a képzés tartalma az értelmi és érzelmi nevelés legfontosabb eszköze. Így valamennyi tantárgynak kiemelkedő szerepe van a jellem- és személyiségformálásban.

Az iskola nevelői a tanítás–tanulási folyamat során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást, a tanulási képesség fejlesztését.

- a.) A **motiválás** célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- b.) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók **tevékenykedtetését**, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- c.) Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a **differenciálás**, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő – oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- d.) A tanulási képesség fejlesztése a **tanulási módok optimalizálásával** valósulhat meg. A megismerő képességek alakítása mellett az iskola feladata, hogy rendszeresen használtassa az alapvető tanulási módokat: tapasztalati és értelmező tanulást, önálló és közös tanulást. Ez a pedagógiai gyakorlatban a cselekedtető tanulás-tanítás, a szemléletes/szemléltető tanulás-tanítás, az értelmező tanítás-tanulás módszerének gyakori alkalmazását jelenti. A közös tanulás során a tanulók egymástól tanulnak: meghallgatják mások véleményét, együttműködnek, vitatkoznak.

3. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Nevelő-oktató munkánk során a személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatai nem választhatók el. A hatékony személyiségfejlesztés közösségben történik, az egyén és közösség érdekeinek összehangolását jelenti. A pozitív emberi értékek, személyiségjegyek elválaszthatatlanok a szűkebb vagy tágabb közösségtől.

A reális önismeret, az örök emberi értékek becsülete, a humánus, a munkakultúra, az egészséges életmód, az ökoszociális gondolkodás, a kommunikációs képesség, az egészséges életszemlélet, mint a személyiségjegyek fontos paraméterei egyben a közösségi kapcsolatok fokmérői is, a szociális illeszkedés nélkülözhetetlen elemei.

Mindazok az eszközök, amelyek alkalmasak a személyiség fejlesztésére a közösségfejlesztést is szolgálják.

A közösségfejlesztés legfontosabb területei

- Az iskola egyik fontos feladata a különféle **iskolai közösségek megszervezése, működtetése** és fejlesztése. Az iskola legfontosabb összetartó erővel bíró közösségei: az *osztály, tanulócsoporth, évfolyam, diákkör* és természetesen az *intézmény egésze*. Minél több a közös cél, feladat, a közösen átélt élmény, siker, annál jobb az összetartás, a közösségi szellem. Ezért törekszünk arra, hogy a szorosan vett tanulási folyamaton kívül, minél több *közösségi programot, rendezvényt, bemutatót, versenyt, vetélkedőt* szervezzünk diákjainknak. Az egészséges versenyszellem a közösség és egymás megbecsülésének, elismerésének eszköze.
- A közösségi nevelés fontos eszköze a **diákönkormányzat** működtetése, munkájának segítése. A demokratikus értékrend egyik nélkülözhetetlen eleme az *önkormányzás képességeinek kialakítása*. Nevelői háttérsegítséggel meg kell tanítani a diákokat a reális célok kitűzésére és azok végrehajtását biztosító eszközök, akciók megszervezésére. A jól működő diákönkormányzat mintául szolgálhat a közösségi együttéléshez szükséges magatartási és viselkedési normák elsajátításához, tapasztalatok gyűjtéséhez.
- A közösségek egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása, ápolása fontos összetartó erő. Ezért oktató-nevelő munkánk során arra törekszünk, hogy minél több **hagyományt ápoljunk**, ünnepeink, rendezvényeink sajátos arculatról árulkodjanak és minél több közös élményt nyújtsanak.
- Valamennyi szaktanárnak és a szaktárgynak fontos feladata a tanulók **nemzettudatának fejlesztése, a hon- és népismeret** elmélyítése. A *nemzeti kultúra megismerése, a nemzeti hagyományok tisztelete, ápolása* oktató-nevelő munkánk központi feladata. A lakóhely-, szülőföld- és hazaszeretet elmélyítését a tanórán kívül szervezett iskolai rendezvényekkel, színház- és múzeumlátogatásokkal, kirándulásokkal kívánjuk megvalósítani.
- A **nyitottság, kreativitás**, mint egyéni tulajdonság, a közösség oldaláról érdeklődést, problémaérzékenységet, beleszólási igényt is kifejez. Fontos, hogy mindez az alkotmányosság, a törvényesség és az állampolgári jogok érvényesítése útján valósuljon meg. Fontos, hogy tanulóink ismerjék az alapvető állampolgári jogokat és kötelezettségeket, éljenek a választások lehetőségével, demokratikus jogaikkal. Egy világnézetileg nem elkötelezett iskolának nem lehet célja a direkt politikai nevelés, annál inkább a *politikai és világnézeti, vallási sokszínűség megismertetése, bemutatása, a választási lehetőségek felvázolása*.

-
- Világnézettől, vallási és politikai értékrendtől függetlenül pedagógiai munkánk során hangsúlyoznunk kell, az **emberek egyenlőségének elismerését**, az emberi jogok tiszteletben tartását, más népek kultúrájának és hagyományainak megbecsülését.

A közösség-fejlesztés formái iskolánkban:

- A Költészet Napját **iskolai vers-és prózamondó versennyel** tesszük emlékeztetessé.
- Az **iskolai ünnepélyek, megemlékezések** az iskolához, a városhoz és a hazához, értékeikhez való kötődését erősíti, kialakítja érzelmi azonosulásunkat.
- Az iskolában működik a **diákszínpad és énekkar**, amely szereplési, önkifejezési és közösségalkotó hatást fejt ki.
- A **diáknap és a természetvédelmi nap** egyrészt a vidámság, a játék, az ügyesség megnyilvánulásának kifejezése, másrészt kulturális program is.
- Közös **színházlátogatásokat** szervezünk; a színházkultúra megismeréséhez hozzájárul az előadást megelőző vagy az előadást követő beszélgetéssorozat szakemberek bevonásával.
- Az **osztálykirándulások** során tanulóink hazánk természeti és kulturális értékeivel megismerkednek, szakmai kiállítások, programok megtekintésével gyarapíthatják szakmai ismereteiket, közösségüket formálják.
- **Sportkörök és sportrendezvények**, a versenyzés megtanítja a fiatal sportolót önálló döntésre és cselekvésre, csapatversenyben közösségformáló erő jelentkezik.
- Az iskola közösségébe és a középiskolai életbe való könnyebb beilleszkedést segíti a minden évben augusztus végén megrendezésre kerülő **gólyatábor** a beiratkozott 9. osztályosok számára.
- Immár hagyománnyá vált az iskolánk jellegéhez kitűnően igazodó egész napos rendezvény, a **Szüreti nap**, vetélkedővel, must lovagrendi tagok avatásával és szüreti bállal (tagintézmény)
- A kilencedikes tanulók számára **tehetségkutató Ki-mit-tud?-versenyt** szervezünk.
- Mindkét tagintézmény hagyománya a megrendezésre kerülő **gólya- vagy szecskaavató és gólyabál**.
- Az iskolai könyvtár mellett működő **diák könyvtárosok köre** mélyebben megismerkedik a könyv-és könyvtárhasználat rejtelmeivel, részt vesz a könyvtárban folyó egyes tevékenységek gyakorlati munkafolyamataiban és segít a könyvtár és az olvasók közti kapcsolattartásban.
- Közösséget formáló eszköz a különböző kulturális, tanulmányi, sport, szakmai stb. versenyekre, **vetélkedőkre jelentkező csapatok kis közösségei**. A közös cél, a közös munka rendkívüli összetartó erő.

4. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI ÉS TANULÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A **magatartási, beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulók** segítése elsősorban az **osztályfőnök** feladata, akinek törekednie kell a tanulók családi, szociális, anyagi körülményeinek minél jobb megismerésére, szoros kapcsolat kialakítására a szülővel. Az ilyen tanuló fokozott odafigyelést igényel, gyakran kell élni az egyéni beszélgetések módszerével szülővel és diákkal egyaránt. Szükség esetén élni kell a családlátogatás lehetőségével is.

Az osztályfőnök feladata, hogy tájékoztassa az osztályban tanító tanárokat, és rendszeresen konzultáljon a problémás esetekről az **ifjúságvédelmi felelőssel** (székhelyintézmény) vagy a **szociálpedagógussal** (tagintézmény) is. Amennyiben a probléma nem oldható meg hármas összefogással (szülő-tanuló-osztályfőnök), az ifjúságvédelmi felelős vagy a szociálpedagógus

segítségével fel kell venni a kapcsolatot az illetékes külső szervekkel (Nevelési Tanácsadó, Családsegítő Iroda stb.).

Amennyiben a tanuló a családi háttér miatt nemcsak magatartási és beilleszkedés zavarokkal küzd, hanem veszélyeztetett is, fokozott odafigyeléssel kell segíteni a nehézségek leküzdésében, azt jelezni kell az illetékeseknek.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló **tanulási nehézséggel** küzd, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Szakértői vélemény alapján az ilyen tanuló

- a) egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesíthető az értékelés, minősítés alól,
- b) az érettségi vizsgán az érintett tantárgyak helyett – a vizsgaszabályzatban megjelölt módon – másik tantárgyat választhat,
- c) az érettségi, osztályozó, különbözeti és javítóvizsgákon számára hosszabb felkészülési időt biztosítunk, írásbeli esetén lehetővé tesszük az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz (pl. számítógép) használatát, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását,
- d) tanulmányait magántanulóként folytathatja.

Ha a tanulót egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az igazgató mentesíti az értékelés és minősítés alól, az iskola – a közoktatási törvényben meghatározott nem kötelező és egyéni foglalkozások időkeretének terhére – egyéni foglalkozást szervez részére. Az egyéni foglalkozás keretében az adott tantárgyat tanító pedagógus – egyéni fejlesztési terv alapján – segíti a tanuló felzárkóztatását a többiekhez.

Az egyéni foglalkozások keretében szervezett fejlesztő, felkészítő foglalkozásokat csak arra a tanévre biztosítjuk a tanulónak, amelyet megelőző tanévben május 20-ig szakértői véleménnyel alátámasztott kérelemben a tanuló – és kiskorú tanuló szülője – kérte a tanuló mentesítését egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés, minősítés alól, vagy azt, hogy a tanuló tanulmányait a következő tanévben magántanulóként folytathassa.

Fentieket a közoktatási törvény rendelkezéseinek megfelelően súlyos betegség miatt tanulmányait magántanulóként folytató tanulók esetében is alkalmazzuk.

A beilleszkedést, felzárkózást segítő tevékenység területén pedagógusaink feladata különösen, hogy

- e) a szaktanár tudjon differenciáltan oktatni, nevelni, vegye figyelembe a tanuló eltérő képességeit, a hátrányt nem jelentő képességterületeken erősítse a tanuló kiemelkedési lehetőségeit, nevelje a közösséget a képességek különbözőségének tolerálására,
- f) az osztályfőnök a tanuló problémáiról tájékoztassa a szaktanárokat, kiemelten figyelmesen és tapintatosan foglalkozzon a szülővel, szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának folyamatát, eredményességét, segítse a tanuló megfelelő pályaválasztását.

5. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

A tehetséggondozás alapvető feltétele, hogy minden szaktanár a maga szakterületén felismerje a kiemelkedő képességű és érdeklődésű tanulókat. Arra kell törekedniük, hogy nevelő-oktató munkájuk során a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a tanulóknak rejlő tehetséget, képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat.

A tehetséges tanulók képességeinek fejlesztése tanórai keretben és tanórán kívüli tevékenységek során történhet:

1. Tanórán belüli tevékenységek:

- differenciált terhelés és foglalkoztatás,
- kiegészítő anyagok feldolgoztatása, otthoni kutató-megismerő tevékenységre ösztönzés,
- emelt szintű oktatás a szakközépiskolai osztályok 11-12-13. évfolyamai számára
- szabadon választható oktatás a szakközépiskolai osztályok 11-12-13. évfolyamai számára
- idegen nyelvi, informatikai, matematikai csoportbontás
- a szakiskolai képzésben részesülő tanulók közül az érdeklődő, jó eredményeket elérő tanulókat a szaktanárok és osztályfőnökök javasolhatják szakközépiskolai képzésre, elsősorban a 9. évfolyam végén.

2. Tanórán kívüli tevékenységek:

- szakkörök szervezése a tanulók érdeklődésének megfelelően a szakmai, tanulmányi versenyekre történő felkészítés érdekében
- a művészeti, kulturális érdeklődésű tanulók számára énekkari, diákszínpad, újságírói klub-foglalkozások
- a sport-érdeklődésű tanulók számára sportköri részvétel biztosítása, házi illetve iskolák közötti bajnokságok szervezése
- a tanulási nehézséggel küzdő és a rosszul teljesítő, hátrányos helyzetű tanulók számára felzárkóztató foglalkozások
- egyéni öntevékeny könyvtár-használat biztosítása

6. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMEML KAPCSOLATOS FELADATOK

Az ifjúságvédelem célja, hogy

- a tanulók problémáit minél korábban felismerje, és minél hatékonyabb kezelje, megelőzve súlyosabbá válásukat,
- segítséget nyújtson a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez
- elősegítse a gyermek családban történő nevelését,
- megelőzéssel próbálja a veszélyeztető helyzetek kialakulását megakadályozni,
- a családjából bármely okból kikerült gyermek számára a korához és szükségleteihez igazodó gondozást, nevelést, egészséges személyiségfejlődést biztosítson,
- segítséget nyújtson a gondozott gyermekek számára a felnőtté válásban, valamint a gondoskodásból kikerült fiatalok társadalmi beilleszkedésében.

Hátrányos helyzetű tanuló: az a tanuló, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Megelőzés: A gyermekek, tanulók folyamatos tájékoztatása, a dohányzás, az alkoholfogyasztás, valamint a kábítószer-függőség káros hatásairól. Kiemelten fontos az életkornak megfelelő helyes magatartásforma és a helyes erkölcsi normák kialakítása, megformálása.

Az előbbiek alapján az iskola feladata az ifjúságvédelemmel kapcsolatban:

1. Olyan légkör kialakítása, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, nemzeti etnikai hovatartozása, vagy bármilyen más oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.
2. Felderítse a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekedjen a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.
3. Szükség esetén a gyermek, tanuló érdekében intézkedést kezdeményezzen.

A fiatalok védelmének rendszerében fontos feladatot látnak el iskolán belül:

- osztályfőnökök, kollégiumi nevelők,
- ifjúságvédelmi felelős (székhely)
- szociálpedagógus (tagintézmény)
- védőnő és iskolaorvos,
- nevelőtestület.

6.1. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal kapcsolatos felelősök

- **Igazgató**

Amennyiben az iskolák rendelkezésre álló pedagógiai eszközök (nagyobb odafigyelés, törődés, felzárkóztató foglalkozás, költségvetési támogatások) nem elegendőek, igénybe veheti a jegyző, a nevelési tanácsadó, a rendőrség, az ügyészség, társadalmi szervezetek, alapítványok segítségét is, illetve hatósági eljárást kezdeményezhet.

- **Osztályfőnök, kollégiumi nevelő**

Az évfolyamismétlő vagy más iskolából átvett tanulók, kollégisták beilleszkedési problémáinak feltárása, beilleszkedésük segítése, a gyerekek illetve szüleik figyelmének felhívása szociális jellegű támogatásokra (étkezési hozzájárulás, beiskolázási segély, tankönyvtámogatás), kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekekkel és szüleikkel egyéni beszélgetés, szükség esetén családlátogatás útján. Információk nyújtása, melyek segítségével a jogi, egészségügyi, szociális és társadalmi problémákat és azok megoldásait jobban megismerhetik. A tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése érdekében kapcsolattartás a szülővel, közreműködés az osztályban tanító tanárokkal és az ifjúságvédelmi felelőssel.

- **Diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus**

A tanulók jogait, kötelességeit ismerteti, megszervezi, hogy a tanulók kérdéseikre választ kaphassanak, valamint véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.

- **Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, szociálpedagógus**

Felderíti az iskolai tanulók szociális gondjait. A gyermek, tanuló veszélyeztetettsége esetén jelzéssel köteles élni a gyermekjóléti szolgálatnál, illetve indokolt esetben köteles hatósági eljárást kezdeményezni. A tanulók veszélyeztetettsége esetén felmérést készít a veszélyeztetettség mértékéről, az okokat vizsgálja és a megoldási alternatívákat feltárja, szükség esetén szakember(ek)e)t von be.

Rendszeres és naprakész nyilvántartást vezet a veszélyeztetett tanulókról, kapcsolatot tart azok családjával, felhívja figyelmüket kötelezettségeikre és jogaikra, tájékoztatja őket a támogatási lehetőségekről.

Feladata a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, nevelési tanácsadóval, szociális osztállyal stb. kapcsolattartás, tapasztalatcsere; kérheti az igazgató, iskolaorvos, iskolavédőnő, jegyző segítségét.

- **Iskolaorvos, iskolai védőnő**

Szoros kapcsolatban áll a fent említett felelősökkel, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, elsődlegesen az egészségvédelem területén.

Az ifjúságvédelmi munkát segítő külső szervek, intézmények:

- Nevelési Tanácsadó,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,
- Polgármesteri Hivatal,
- Rendőrség,
- Egészségügyi Szolgálat, Drogambulancia,
- Ifjúsági Lelki Segély Szolgálat.

6.2. Prevenció (megelőzés)

A gyermek- és ifjúságvédelem legfontosabb területe a **prevenció**, amelynek célja, hogy megelőzze, elhárítsa vagy enyhítse azokat a tanulókra ható károsodásokat, amelyek egészséges személyiségfejlődését megzavarják vagy gátolják, másrészt segítse azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a tanuló társadalmilag értékes képességeinek fejlesztéséhez és kibontakoztatásához.

A prevenció tervezéséhez szükséges a tanulók családi- és életkörülményeinek megismerése a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet feltárása, rögzítése.

A megismerés módszerei:

- kérdőíves felmérés,
- megfigyelés: a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése (minden nevelő feladata),
- célzott beszélgetés a tanulókkal, közösségeikkel és a tanulók szüleivel.

Az ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök rögzíti, és félévente felülvizsgálja, kiegészíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók nyilvántartását, amely az alábbiakat tartalmazza:

- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók száma,
- a veszélyeztetettség és hátrányos helyzet típusai, okai,
- a tanulók iskolalátogatásának rendszeressége,
- a tanulók kapcsolatai, kötődései,
- a szükséges és megtett intézkedések.

Az ifjúságvédelem területén kiemelkedő figyelmet fordítunk a **szenvedélybetegségek megelőzésére**. Ennek érdekében fokozottan figyelni kell

- a megfelelő szemléletmód alakítására,
- a döntéshozás képességének kifejlesztésére, a problémákkal való szembenállás megtanulására,
- információk gyűjtésére, átadására, tanácsadásra,

- felvilágosító, ismeretterjesztő tevékenységre (pl. különféle drogok és hatásuk, drogfüggőség, a drogokkal járó veszélyek, drogosok kezelése, a segítségkérés módjai, lehetőségei stb.),
- egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezésére.

6.3. Bűnmegelőzés

Az ifjúságvédelem fontos területe a **bűnmegelőzés**, amelyben a család, a pedagógus, kulturális, szociális és társadalmi szervezetek, illetve bűnüldöző szervek együttműködése szükséges.

Az ifjúságvédelem szerepe a bűnmegelőzési gyakorlatban kétféle:

- a) a fiatalok elkövetővé, illetve bűnözővé válásának megelőzése:
 - felvilágosító, ismeretterjesztő munkával,
 - morális, erkölcsi neveléssel (önkontroll és empátia fejlesztése tanórán, kiscsoportos, négy szemközti beszélgetések keretében),
 - tanulással, munkára neveléssel,
 - pénzügyi, tárgyi támogatással,
 - időbeosztással (vonzó programok, szakkörök szervezése)
 - családi, baráti, iskolai kapcsolatok alakításával.
- b) a fiatalok áldozattá, illetve sértetté válásának megelőzése:
 - felvilágosító, ismeretterjesztő munkával (az áldozati viselkedés lélektana, provokatív magatartás, a segélykérés lehetőségei, jogos önvédelem),
 - konfliktuskezelési, kommunikációs technikák elsajátításával,
 - az áldozattá válás lehetséges színtereinek és szereplőinek feltérképezésével,
 - önvédelmi ismeretek elsajátításával és készségek fejlesztésével.

7. A TANULÁSI KUDARCNAL KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

Az iskolai tanulás eredményessége a pedagógus és gyermek közös célja, elősegítése a pedagógus kötelessége. A megfelelő tanári hozzáálláson kívül szükséges azonban az is, hogy a gyermek teljesítménye és magatartása is megfeleljen a nevelői elvárásoknak.

Tanulási kudarcnak tekintjük, ha a tanuló a tanév végén vagy félévkor valamely tantárgyból elégtelen osztályzatot ér el, illetve tanév végi vagy félévi osztályzata az előző tanév végi osztályzatához képest jelentősen – legalább két jeggyel – romlik.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók esetében fel kell tárni, mi húzódik a sikertelenség mögött és az okok ismeretében ki kell alakítani az intézmény és a pedagógusok egyéni megoldási stratégiáit.

A tanulási kudarc leggyakoribb okai:

- figyelmetlenség
- rendszertelenség és tervszerűtlenség
- rossz időbeosztás
- mechanikus tanulás
- fegyelmezetlenség a tanórán és egyéni tanulás idején
- kitarthatóság, akarat, a tanulási kedv és az érdeklődés hiánya (alulmotiváltság)
- szociális helyzetből adódó hátrányok

7.1. Intézményi megoldási lehetőségek

Az intenzív fejlesztés, a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása az intézményben **három szervezeti formában** valósul meg:

- felzárkóztató foglalkozások a tananyag ismételtesével, megerősítésével tanórai keretben,
- osztály-/csoportbontás azokból a tantárgyakból, amelyekből az elégtelen és elégséges osztályzatok aránya magas (50%),
- felzárkóztató foglalkozások tartása azokból a tárgyakból, amelyeknél magas a tanév közbeni és félévi elégtelen, elégséges osztályzatok száma (20%).

7.2. Pedagógusok megoldási lehetőségei

A tanulási kudarcok megelőzése érdekében minden pedagógusunk

- a továbblépéshez szükséges tudásszint felmérésével kezdi minden tanév elején a tantárgya oktatását – ha ennek tananyaga korábban oktatott ismeretekre épül –, és az eredményektől függően ismétlő, szintre hozó, felzárkóztató foglalkozásokat épít be a tanmenetébe a szükség szerinti óraszámban, illetve szükség szerint tervezi és alkalmazza a felzárkóztatás egyéb formáit;
- elsajátíttatja, gyakoroltatja az eredményes tanulás módszereit, technikáit tantárgyanként;
- differenciáltan tervezi meg tanóráját, a tanulás fejlesztését;
- fejleszti az értő olvasást, a figyelmet;
- törekszik az önművelés igényének és szokásainak kialakítására;
- erősíti a tanulás motivációját;
- biztosítja a tanulók önálló ismeretszerzési és feldolgozási lehetőségeit;
- folyamatosan értékeli a tanulók teljesítményét.

A felzárkóztatás sikerét osztályozó értekezleteken, a félévi és tanév végi nevelőtestületi értekezleteken értékeljük.

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja segíteni azon tanulók beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, a családi mikrokörnyezetükből adódóan, a családon kívüli környezet miatt, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek.

A tanulók szociális helyzetének megismerése elsősorban az **osztályfőnök, kollégiumi nevelő** feladata, amelynek formái:

- egyéni beszélgetés a tanulóval és szüleivel,
- személyiségi jogokat nem sértő felmérő lapok kitöltése,
- osztálytársak, szaktanárok, kollégiumi nevelők jelzései,
- az osztályfőnök személyes tapasztalata, családlátogatás,
- anyagi támogatás igénylése esetén kereseti igazolás kérése a tanuló szüleitől.

Az osztályfőnökök munkáját a székhelyintézményben ifjúságvédelmi felelős, a tagintézményben szociálpedagógus segíti. Ezen felül kiemelt feladatuk kapcsolattartás a szociális háttérintézményekkel (Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhivatalok (helyi és megyei), Intézményi Társulás (vidéki gyermekeink esetében), Nevelési Tanácsadó) ill. együttműködés az iskola- és kollégium vezetésével, gyakorlati munkahelyeink vezetőivel.

További, szociális hátrányokat enyhítő tevékenységek az intézményben:

-
- A már meglévő felzárkóztató, tehetséggondozó programok népszerűsítése a tanulók körében, illetve igény szerint újak indítása.
 - Drog- és bűnmegelőzési programok szervezése, szakemberek bevonásával (drogkoordinátorok, rendőrség)
 - Pályaorientációs tevékenység
 - Felvilágosító tevékenység a szülők körében a szociális juttatások lehetőségeiről, tájékoztatás az önkormányzatok és háttérintézmények szerepéről
 - Szociális lehetőségek felkutatása pályázatok formájában.
 - Iskolán belüli szociális juttatások, lehetőségek rendszerezése:

- javaslat a helyi önkormányzatok felé
 - rendszeres szociális támogatásra,
 - rendkívüli segélyre,
 - tankönyvtámogatásra,
 - étkezési hozzájárulásra.

A tanuló szociális helyzetétől függően a tankönyvtámogatás és az étkezési hozzájárulás mértéke 100%-os is lehet. A három vagy több gyermeket nevelők automatikusan 50%-os étkezési támogatásban részesülnek.

- iskolai tankönyvsegély
Biztosítása a költségvetési kerettől függ, melyet iskolánk differenciáltan nyújt a tanulóknak. Az elosztásról az osztályfőnök javaslata alapján az osztályfőnöki munkaközösség dönt. Döntéséhez figyelembe veszi a tanuló szülei által benyújtott hivatalos jövedelemigazolást, az osztályban tanítók és osztálytársak véleményét, tapasztalatát a tanuló szociális helyzetére vonatkozóan.
- az iskolai alapítványok támogatása
 - a sikeres résznyelvvizsgát tett tanulók költségeinek átvállalása,
 - az országos tanulmányi versenyeken sikeres tanulók jutalmazása,
 - kiemelkedő tanulmányi eredményt elért tanulók jutalmazása,
 - hozzájárulás a nyári táborok költségeihez,
 - szociálisan rászoruló kiemelkedő tanulmányi eredményt elért tanulók célirányos támogatása,
 - hozzájárulás az osztálykirándulások költségeihez,
 - ECDL vizsgadíjak megtérítése.
- egyéb szociális és egészségügyi jellegű szolgáltatások
 - étkezési lehetőség biztosítása önköltségi áron,
 - iskolaorvosi szolgáltatások,
 - fogorvosi szűrővizsgálatok,
 - szervezett szűrővizsgálatok, védőoltások

9. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések tételes jegyzékét a Pedagógia Program melléklete tartalmazza.

10. A SZÜLŐ, A TANULÓ, AZ ISKOLAI ÉS KOLLÉGIUMI PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

A pedagógiai folyamat eredménye nagymértékben függ attól, hogy a folyamat alanyát, azaz a tanulót egységes nevelési ráhatások érik. Ennek érdekében a pedagógiai munkát végzők (tanárok, nevelők) és a szülők, gondviselők között megfelelő harmónia alakuljon ki. A tanügyi követelmények következetes végrehajtása nagymértékben függ attól, hogy a szülő a pedagógusnak megfelelő partnere legyen.

Fontos az, hogy a tanulók a tanórákon rendszeresen részt vegyenek, s esetleges mulasztásuknak megfelelő indoka legyen. A hiányzás okozta kieséseket maradéktalanul pótolják, házi feladatukat naponta elvégezzék, s a tanórákra rendszeresen készüljenek.

Ugyancsak fontos a nevelési folyamat eredményessége szempontjából, hogy a tanulók tanórai magatartása, viselkedése olyan legyen, hogy az eredményes munkát lehetővé tegye. Természetesen nemcsak az oktatás eredményessége fontos ilyen szempontból, hiszen a pedagógiai munka nagyon fontos eleme a nevelés. Ezért az iskola nevelőtestületének fontos feladata az, hogy a szülőt rendszeresen tájékoztassa gyermeke előmeneteléről, magatartásáról, iskolai munkájáról. Fontos, hogy a szülői és az iskolai nevelés harmonizáljon egymással. A szülők számára az információk rendszeresen a tanulók ellenőrzőjén keresztül, havonta a fogadóórákon, évenként két alkalommal a szülői értekezleteken jutnak el. Az esetleges fontosabb aktuális problémákat telefonon vagy levélben adjuk tudtára a szülőknek. Ez utóbbit elsősorban a szociálpedagógusok feladata.

A szülők a szülői munkaközösség és az Iskolaszék révén észrevételezhetik kívánságaikat, igényeiket és juttathatják érvényre minőségi elvárásaikat, míg a tanulók a diákönkormányzaton keresztül.

10.1. Szülői Szervezet

Intézményünkben a pedagógiai munka segítése érdekében Szülői Szervezetet és Iskolaszéket is működtetünk.

A Szülői Szervezetben osztályonként 2 fő képviseli a szülőket, akik maguk közül évfolyamfelelősöket és vezetőt választanak, akik az Iskolaszékben is képviselik a szülők érdekeit. Az Iskolaszék a szülők a pedagógusok és a diákok azonos számú képviselőjéből áll.

A fenntartó, az intézményvezető, az iskolaszék elnöke, az osztályfőnöki munkaközösség vezetője vagy a szülők közösségének képviselője bármikor kezdeményezheti a szervezet összehívását. Egyéb kedvezményezések híján az intézményvezető évente legalább két alkalommal összehívja a Szülői szervezetet, ahol tájékoztatást ad az iskola munkájáról és feladatairól, valamint meghallgatja a Szülői szervezet véleményét és javaslatait az intézmény működésével kapcsolatban. A Szülői szervezet vezetője közvetlen kapcsolatot tart az intézményvezetővel valamint az Iskolaszék elnökével és képviseli a Szülői szervezetet a különböző iskolai rendezvényeken és nevelőtestületi értekezleteken.

10.2. Diákönkormányzat

A diákélet szervezése, a tanulók jogainak és kötelezettségeinek érvényesítése, érdekeinek védelme céljából intézményünkben diákönkormányzat működik. A diákönkormányzat képviseleti elvben épül fel.

A diákönkormányzatban minden osztályközösséget két tanuló képvisel, akit az osztály tanulói választanak meg. Közülük kerülnek ki az évfolyamfelelősök és a diákönkormányzat vezetője, akik ugyancsak választás útján nyerik el megbízatásukat.

A diákönkormányzat munkáját felnőtt vezetőként egy pedagógus segíti, akit a diákönkormányzat egyetértésével az iskola igazgatója bíz meg.

Az iskolai diákönkormányzat – a nevelőtestület véleményének kikérésével – dönt saját működéséről és az ahhoz biztosított anyagi eszközök felhasználásáról.

A diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol:

- az iskola Szervezeti és Működési Szabályzatának elfogadásakor és módosításakor,
- a Házirend elfogadásakor és módosításakor,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a fegyelmi tárgyalás során.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat – a nevelőtestület véleményének meghallgatásával – dönt a szabadidős programok szervezéséről.

A diákönkormányzat döntési hatáskörébe tartozó rendezvények, események:

- mozi- és színházlátogatás,
- belföldi és külföldi kirándulások,
- iskolabálok, sulibulik,
- iskolanap,
- elsősök bemutatkozó műsora,
- Mikulás-est,
- sportversenyek, focigála,
- iskolaújság, iskolarádió, iskolatévé működtetése.

10.3. Az intézmény közösségeinek kapcsolattartási formái és rendje

Az intézmény különböző közösségeinek tevékenységét, a kapcsolattartás rendszeres formáit a megbízott pedagógus vezetők és a választott diákképviselők segítségével az intézményvezető fogja össze.

10.3.1. A szülők tájékoztatási formái

A szülő jogos igénye, hogy tanköteles gyermeke tanulmányi előmeneteléről és az iskolában tanúsított magatartásáról rendszeres tájékoztatást és visszajelzést kapjon. Ezért valamennyi pedagógus köteles a tanulóra vonatkozó minden érdemjegyet és bejegyzést az osztálynaplón kívül a tanuló ellenőrző könyvébe is beírni.

Az intézmény a tanév során előre meghatározott, az általános munkaidőn túli időpontokban szülői értekezleteket és fogadóórákat tart.

A kilencedik évfolyamosok szüleit beiratkozáskor a leendő osztályfőnökök tájékoztatják a tanévkezdéssel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókról.

10.3.2. Szülői értekezletek

A tanév során osztályonként legalább 2 szülői értekezletet tartunk a szülők közössége és az osztályfőnöki munkaközösség kidolgozott tematikája alapján.

Az ünnepélyes tanévnyitót követően az osztályfőnökök rövid tájékoztató keretében ismertetik a tanévkezdéshez kapcsolódó aktuális feladatokat és elvárásokat.

A tanévzáró ünnepélyt követően a bizonyítványosztás keretében röviden értékelik az osztály éves munkáját és teljesítményét.

Amennyiben az osztályfőnök vagy a szülők közössége indokoltnak tartja, rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze.

A szülői értekezleten a szülők kérésének és kívánságának megfelelően az osztály egészét érintő kérdések tárgyalása után ki kell térni a tanulók egyéni értékelésére is.

10.3.3. Szülői fogadóórák

Az iskola valamennyi pedagógusa az iskolai munkatervben meghatározott időpontokban, tanévenként hat alkalommal: október, november, január, február, április és május hónapban szülői fogadóórát tart. A szülői fogadóórákon lehetőséget teremtünk minden pedagógusnak és szülőnek a négy szemközti beszélgetésre, a tanulók problémáinak megvitatására.

Amennyiben a szülő (gondviselő) fogadóórán kívüli időpontban is találkozni szeretne gyermeke pedagógusával, azt telefonon vagy írásban történt egyeztetést követően bármikor megteheti.

Az iskolai szülői értekezletekhez kapcsolódóan illetve az iskolai fogadóórákkal párhuzamosan a kollégiumi nevelők is fogadják a szülőket.

Az intézmény igazgatója és az iskolavezetés minden tagja szintén fogadóórát tart a szülői értekezletek és a szülői fogadóórák időpontjában.

11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

11.1. Törvényi háttér

Az elmúlt évek vizsgálatai, felmérései, valamint az elkészített elemzések alapján szükségessé vált, hogy a közoktatási törvény módosításával az iskolai egészségnevelés, egészségfejlesztés jogszabályi feladatai a törvényben megjelenjenek. Továbbá a helyi pedagógiai programokban is megjelenjen az egészségnevelési stratégia kidolgozása, megvalósítása. Ez elsőként a közoktatásról szóló, 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról rendelkező 2003. évi LXI. törvényben történt meg. Így került az egészségnevelési program elkészítésének kötelezettségére vonatkozó előírás a közoktatási törvény 48. §-a (3) bekezdésébe.

11.2. Helyzetkép, helyzetelemzés

11.2.1. Erőforrások

11.2.1.1. Személyi erőforrások

a, Belső erőforrások

Az iskola egyik legfontosabb színtere az egészségnevelésnek, ezért nagyon fontos, hogy az intézmény minden dolgozója a diákokkal együtt részt vegyen, illetve feladatot vállaljon az egészségnevelési program megvalósításában.

Ide számíthatók:

- az iskola vezetése,
- a tanárok,
- az iskolaorvosi szolgálat,
- az intézmény ügyviteli és technikai dolgozói,
- az oktatás-technikus,
- a diákok.

Az iskola vezetése

- tervezi, szervezi, értékeli és minősíti az egészségnevelési programokat,
- megteremti az anyagi forrásokat,
- kapcsolatrendszerét felhasználja az iskolán kívüli világ lehetőségeinek integrálására,
- aktívan részt vesz az egyes programokban.

Az iskolavezetést az egészségnevelési és fejlesztő csoportban az igazgatóhelyettes I. képviseli.

A tanárok

- feltérképezik az oktatott tárgyaikhoz kapcsolódó tartalmakat, beépítik azt az oktatási folyamat egészébe,
- személyes magatartásukkal, példaadással és odafigyeléssel sokat tehetnek annak érdekében, hogy az egészséges környezethez való jog maradéktalanul megvalósulhasson, az egészség, mint alapvető emberi és közösségi érték épüljön be tanulóink értékrendjébe.

Iskolaorvosi szolgálat

A feladatokat ellátja:

- az iskolaorvos (heti 1 nap)
- a védőnő (heti 2 nap)

-
- a tanulók fogászati ellátását végző fogorvos (évi 1 alkalom)

Az iskolaorvosi szolgálat az iskola egészségnevelési programjának összeállításában és megvalósításában kiemelkedő szerepet tölt be.

Legfontosabb feladatai:

A tanulók egészségügyi állapotának felmérése, megőrzése és az egészséges életmódra nevelés.

Adminisztratív dolgozók

Támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával (pl. hivatalos levelek, pénzügyi adminisztráció stb.)

Az oktatás-technikus feladata:

- balesetveszélytől mentes egészséget nem veszélyeztető oktatási eszközök beszerelése, karbantartása, szakszerű elhelyezése,
- az egészségnevelési programok technikai feltételeinek biztosítása, a tanárok, előadók és az iskolaorvosi szolgálat munkájának segítése.

A technikai dolgozók feladata: a barátságos, tiszta és ökonomikus tanítási-nevelési környezet megteremtése.

A tanulók valamennyien érintettek, részt vehetnek a programok megvalósításában. Fontos, hogy tevékeny, cselekvő részvétel lehetősége nyíljon meg a számukra akár az iskolán belül, akár azon kívül is. A diákok felnőtt társadalommal szembeni partnerségét, mint nevelési eszközt fel kell használni a szemléletformálásra, hiszen ha el tudjuk hitetni, hogy fontos és értékes minden egyes tanuló véleménye és igyekezete, kevesebb közömbösség és több cselekvés jellemzi őket a saját és a mások egészsége megóvása érdekében is.

Az egészségnevelési és fejlesztő csoport tagjai:

- igazgatóhelyettes I.,
- iskolaorvos,
- védőnő,
- ifjúságvédelmi felelős,
- osztályfőnöki munkaközösség-vezető,
- szabadidő-szervező,
- testnevelő tanárok,
- diákönkormányzatot segítő pedagógus,
- iskolai drogügyi koordinátor

Az iskolai egészségnevelési és fejlesztő csoport feladatai:

- az egészségnevelési program összeállítása,
- az éves munkaterv elkészítése,
- programok szervezése, irányítása, koordinálása és megvalósítása,
- az egészségnevelési munka értékelése, hiányosságok feltárása és a felmerülő problémák megoldása,
- pályázatok írása,
- útkeresés az egészségnevelés hatékonyságának fokozására.

b, Külső erőforrások – iskolán kívüli együttműködés

A fenntartó határozza meg intézményünk profilját és költségvetését, így a vele való együttműködés az egészségnevelési program megvalósítása szempontjából is döntő. Az iskola vezetésének feladata, hogy az egyeztetések során elérje az optimális helyzet megteremtését. Cél, hogy a fenntartó Pápa Város Önkormányzata a kötelező támogatáson túl is finanszírozza egészségnevelési programjainkat.

A szülők, a család alkotják tanulóink háttérét. Ez a háttér nem feltétlenül szolgál jó példával az egészségtudatos viselkedés megteremtésében. Fontos, hogy a szülők ismerjék az iskola egészségnevelési törekvéseit, és hogy elhitessük velük, ez legalább olyan fontos elsajátítandó készség-képesség, mint azok az ismeretek, amelyeket a tananyagok hagyományosan tartalmaznak.

A szülők az egészségnevelési program aktív résztvevői (előadások tartása, konkrét programokon való aktív részvétel, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása stb.)

A kortársi közösségek olyan értékeket közvetítenek, amely az egyén fontosságáról, elfogadottságáról szólnak. Azok a gyerekek találják meg önmagukat kizárólag ilyen közösségekben, akiket sem a családban, sem az iskolában nem érnek én-erősítő élmények. A környezeti és egészségvédelmi nevelés éppen azzal lehet több, mint a hagyományos oktatási-nevelési formák, hogy az egyén fontosságáról, a cselekvő részvételről szólnak, és ezáltal felveszik a küzdelmet a közömbösséggel, a tehetetlenséggel szemben.

Iskolaszék, szülői szervezet az iskola egészségnevelési munkáját az

- egészségügyi program véleményezésével,
- módosító javaslataival,
- a programokon való részvétellel,
- előadások tartásával,
- külső erőforrások felkutatásával segíti.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

- segíti az intézmény gyermekvédelmi feladatainak ellátását
- segítséget nyújt jogi és államigazgatási ügyekben.

ÁNTSZ

- ellenőrzi az intézmény higiénés körülményeit,
- az egészségügyi jogszabályok betartását,
- a munkaegészségügyi előírásokat,
- segítséget nyújt az iskolai egészségnevelési munkában,
- rendezvényeket szervez,
- előadásokat, foglalkozásokat tart.

Rendvédelmi szervek

- segítséget nyújtanak:
 - a droprevenció munkában,
 - a bűnmegelőzési munkában,
 - az ifjúságvédelmi munkában,
- előadásokat tartanak:
 - rendészeti, közlekedési témában,
 - jogi, gyermek- és ifjúságvédelmi területén,
- alkalmanként tanári továbbképzéseket tartanak.

KEF-Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

- kapcsolatot teremt a helyi önkormányzat és az iskola között,
- a drogygyi koordinátor személyén keresztül állandó kontaktust biztosít,

-
- segíti kialakítani az iskola drogstratégiáját,
 - koordinálja a drogprevenciós munkát,
 - szerepet játszik az intézmény egészségfejlesztési programjának megvalósításában.

Nevelési Tanácsadó

Pszichológusa segítséget nyújt a mentális, pszichés problémákkal, beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulóknak. Felkereshető fogadóórán, illetve előzetes megbeszélés szerinti időpontban.

11.2.1.2. Tárgyi, anyagi erőforrások

Az intézmény 18 tanteremmel és négy, kisebb létszámú csoportot befogadó teremmel rendelkezik. A tantereket csak a legszükségesebb bútorokkal rendezték be. A padok, székek mérete azonos, így nem igazodik a tanulók testmagasságához. A székek alakja segíti a helyes testtartás kialakítását. Az osztályfőnök a tanulók ülésrendjében figyelembe veszi az egyéni adottságokat, és időszakonkénti változtatásával enyhíti a gyerekek szemének és gerincének terhelését.

A tanterem és az épület más helyiségeinek világítása korszerű, a követelményeknek megfelel. Mellékhelyiség minden szinten található az előírt egészségügyi elvárásoknak megfelelően.

A tanulók étkeztetése ebédlőben történik. A felszolgált adagok mennyisége általában megfelelő, de az ételek nem túl változatosak, azaz az egészséges táplálkozás követelményeinek gyakran nem megfelelők (levesek, főzelékek). Kevés alkalommal kapnak a tanulók friss salátát, gyümölcsöt. Az iskolai büfében túl sok az édesség és a szénsavas üdítőital, itt is főleg a gyümölcs hiányzik.

Az orvosi szobák és rendelők felszereltsége megfelelő.

Az egészségügyi nevelés hatékonyságának és eredményességének fokozása érdekében a jövőben megvalósítandó feladatok:

- sportudvar korszerűsítése, bővítése, újabb pálya (pályák) létesítése,
- tornaszoba (konditerem) valamint a gyógytestnevelés céljára egy leszőnyegezett terem kialakítása,
- egy korszerűen felszerelt orvosi rendelő létrehozása,
- aula építése,
- az egészséges táplálkozás biztosítása,
- a tanulók testmagasságához, a helyes testtartáshoz igazodó székek és asztalok beszerzése,

A feladatok megvalósításához tervezett anyagi erőforrások:

- fenntartói támogatás,
- pályázatok,
- helyi vállalkozók, cégek támogatása (anyagi, természetbeni),
- szülők támogatása (természetbeni).

11.2.1.3. Jövőkép, alapelvek, célok és feladatok

11.2.1.3.1. Jövőkép

„A fiatalok magatartása jelen egészségük jövőbeni felnőttkori egészségük és majdani gyermekeik egészségének kulcsa.”

Mrs Haddad – WHO területi képviselő

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak a saját pillanatnyi érdekeik szerint cselekedjenek, hanem gondoljanak a jövőjükre.

Tudatosodjon bennük, hogy az egészség kincs. Nemcsak jó közérzetet jelent, hanem munkaképességet, anyagi biztonságot, gyarapodást, amely a családnak, és az egész társadalomnak jövőbeni záloga.

Ezek eléréséhez a következő alapelvek és célok megvalósítását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén és valamennyi tevékenységünkben.

11.2.1.3.2. Alapelvek

Egészségfejlesztési alapelveink:

- Folyamatos egészségfejlesztés.
- Az élet, a tanulás és a munka egészséges színterének biztosítása az iskolában.
- Együttműködés kialakítása a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között az egészséges iskolai környezet érdekében.
- Különösen fontos szerep biztosítása a prevenciónak.
- Iskolai egészségnevelés és egészségügyi szolgáltatások biztosítása.
- Együttműködés a helyi közösség szakembereivel az egészségfejlesztést célzó programokban.
- A diákok tudatára, érzelmeire, akaratára elhatározására hatva hozzájárulni a gyakran tapasztalható negatív egészségmagatartásuk kialakításának megelőzéséhez, szemléletük pozitív irányban történő változásához, az egészség értékének hangsúlyozásával.
- Az egészséges étkeztetés és a testedzés, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének kiemelt kezelése.
- A lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programok előtérbe helyezése.
- Az iskola diákjainak, dolgozóinak, valamint a helyi közösség tagjainak segítése az egészség megőrzésében.
- Személyiségfejlődésre, életmód kialakításra, szokások formálására, preferenciák kialakítására gyakorolt pozitív hatás biztosítása.

11.2.1.3.3. Célok és feladatok

Az egészségnevelés legfontosabb céljai:

- Hosszú távú célunk, jövőképünk, a helyes döntésekhez vezető tudás és a helyes életvezetés alapjainak átadása tanítványainknak számára.
- A prevenció (megelőzés), az egészség védelme, megóvása, a felvilágosítás.
- Életmód változtató programok kidolgozása, és társas környezetben történő megvalósítása.
- A szűrővizsgálatok szervezése, illetve az azokon való részvétel biztosítása.
- Az érzelmi nevelés jegyében működő egészségfejlesztési programok megvalósítása külső szakértők bevonásával, a társas-kommunikációs készségek fejlesztésével, önismereti csoportfoglalkozásokkal, illetve osztályfőnöki közreműködéssel.
- Célunk, hogy gazdag személyközi és intézményes kapcsolatokkal iskolánkat valódi, életteli szocializációs színterré tegyük.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban:

- problémaérzékenység, problémamegoldó gondolkodás,
- konfliktuskezelés- és megoldás,
- kreativitás,
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás,

-
- kommunikáció, médiahasználat,
 - értékelés és mérlegelés készsége.

Konkrét célok

- A tantestület tagjainak megnyerése az egészségnevelési, egészségfejlesztési munkához.
- Tantestületen belüli továbbképzés szervezése az egészségnevelés módszereinek bemutatására.
- Iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára.
- Táborok szervezése.
- Egészségnevelési és fejlesztési témák osztályfőnöki órába építése, ill. ilyen témák további megvitatása.
- Szakórákon az egészségnevelésre fordítható figyelem erősítése.
- Hétköznapi egészségi problémák megjelenítése a szakórákon.
- Interaktív módszerek alkalmazása.

11.2.1.4. Iskolai feladatok

11.2.1.4.1. Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai

Az iskolának biztosítania kell, hogy a tanulók az egészséges életvitelhez szükséges tudást, kellő ösztönzést megkaphassák személyes és környezeti értelemben egyaránt. Az iskola és dolgozói kommunikálják az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát, mutassanak példát, és konkrét tevékenységekben alapozzák meg azokat.

A tanulók egészségük megőrzése és védelme érdekében rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal.

Tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmódnak megfelelő tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedési módokat.

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel.

11.2.1.4.2. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek

- Önmagunk és egészségi állapotunk ismerete.
- Az egészséges testtartás, a mozgás fontossága, a testi higiénia.
- Az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe.
- A betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat.
- Környezeti ártalmak, személyes biztonság kérdése.
- Szenvedélybetegségek kérdése.
- A szenvedélybetegségek elkerülése.
- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben.
- A személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete.
- A tanulás és a tanulás technikái.
- A tanulási környezet alakítása.
- Az idővel való gazdálkodás szerepe.
- A rizikóvállalás és határai.
- A természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

11.2.1.5. Iskolai programok

11.2.1.5.1. A mindennapos iskolai testedzés programja

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás programjának célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, melyek igyekeznek ellensúlyozni a modern kor által kikényszerített mozgásszegény életmódot, ami a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, előidézve ezáltal a szellemi teljesítmény romlását is.

11.2.1.5.2. Tanórán és tanórán kívüli legfontosabb feladatok és célok

- Feladatok:
 - a rendszeres céltudatos testmozgás igényének kialakítása,
 - minden tanulónak olyan mozgáslehetőségeket kell biztosítani, melyek az eltérő testi adottságok esetén is örömet adnak, sikerélményt nyújtanak.

Sajnálatos módon egyre több az olyan gyermek, aki alkatánál fogva nem képes elfogadható teljesítményre, a sikertelenség még inkább elvonja a mozgástól.

- Célok:
 - egészséges életmódra, rendszeres testedzésre nevelés,
 - a tanulók ismerjék meg a testnevelés egészségügyi és prevenciók értékeit,
 - fizikai állóképesség fejlesztése,
 - akarat, bátorság erősítése.

Iskolánk a tanulók egészséges fejlődése érdekében biztosítja a mindennapos testedzést.

A tanulók hetente az órarendbe beillesztett 2 testnevelési órán vesznek részt. A szűkös tornatermi és sportudvari körülményeket uszodai foglalkozásokkal bővítjük. Az uszodáért az iskolának (tanulóknak) nem kell bérleti díjat fizetni. A költségeket Pápa Város Önkormányzata fedezi.

Az uszodában minden osztály három havi testnevelési óráit tudjuk megtartani, valamint heti 3 óra gyógytestnevelést.

A kötelezően választható testnevelési órák mellett az alábbiak szolgálják a mindennapos testedzést:

- tömegsport
- különböző sportági foglalkozások (kosárlabda, röplabda, labdarúgás, úszásoktatás, atlétika, asztalitenisz stb.)
- modern táncgimnasztika,
- népi tánc,
- sportversenyek,
- sportdélután,
- egyéb sportrendezvények.

A tanórán kívüli foglalkozásokon az iskola minden tanulójának lehetőséget biztosítunk a sportolásra, testedzésre.

Délután nyitott tornaterem és a sportudvar alkalmat ad a mindennapos testnevelésre, nemcsak felügyeletet biztosítunk a tanulóknak, hanem szakirányú vezetést is a foglalkozásokhoz.

Legfontosabb célkitűzések:

-
- a tanulók mozgásigényének kielégítése,
 - lehetőség a kulturált mozgásra, új sportágakkal való ismerkedés,
 - fizikai állóképesség fejlesztése, testkondicionálás.

Testnevelés óráról teljes felmentést csak az iskolaorvos adhat, szakorvosi vélemény alapján.

A tanulók egy részének egészségi állapota indokolhatja, hogy az iskolaorvos könnyített vagy gyógytestnevelési foglalkozást írjon elő számukra.

A könnyített testnevelés során az érintett tanuló részt vesz az órarendi testnevelési órákon, de bizonyos mozgásokat és gyakorlatokat – állapotától függően nem kell végrehajtani.

A gyógytestnevelési órákat szakképzett testnevelő tanárok vezetik. A foglalkozásokon az érintett tanulók a számukra szükséges speciális gyakorlatokat végzik.

A gyógytestnevelési foglalkozásokat heti 10 órában tartjuk (tornateremben 7 órát, uszodában 3 órát).

Kiemelkedő szerepe van az úszásnak. Szinte minden gyógytestnevelésre utalt tanulónak ajánlott az úszásfoglalkozás. Itt a tanulók egyéni úszásmódban részesülnek, egészségi állapotuknak megfelelő feladatokat kapnak.

A foglalkozások legfontosabb céljai:

- az egészségi állapot javítása, amennyiben lehetséges, helyreállítása,
- a kisebbségi érzés, gátlásosság leküzdése,
- érdeklődés és kedv kialakítása a rendszeres testmozgásra.

11.2.1.6. Iskola-egészségügyi munkaterv

A munkatervet az egészségfejlesztési és nevelési csoport tagjaival való egyeztetést követően a védőnő készíti el.

A munkaterv tartalmazza:

- Az orvosi és védőnői szűrővizsgálatok, rendelések, fogadóórák helyét és időpontját.
- Az iskolaorvos és a védőnő legfontosabb feladatait:
 - a tanulók egészségügyi állapotának felmérése 9-12. évfolyamon,
 - egészségügyi és szociális okból veszélyeztetett tanulók folyamatos figyelemmel kísérése az osztályfőnökök segítségével,
 - gyógytestneveléssel, testneveléssel, sporttal kapcsolatos iskola-egészségügyi feladatok ellátása.
- részvétel az iskola egészségnevelő tevékenységében, elsősorban az alábbi témákban:
 - a) az egészséggel kapcsolatos alapismeretek (személyi higiénia, egészséges életmód, betegápolás, elsősegélynyújtás stb.),
 - b) családtervezés, fogamzásgátlás,
 - c) szülői szerep, csecsemőgondozás,
 - d) szenvedélybetegségek megelőzése,
- részvétel az iskola által szervezett egészségnevelési programokon (természetvédelmi nap, iskolanap stb.),
- az előző évi szűrővizsgálatok elemzése, következtetések levonása,
- egészségnevelés az „egészség-megőrzési program” alapján,
- kapcsolattartás szülőkkel és a pedagógusokkal,
- környezet-egészségügyi feladatok: tantermek, étterem, egyéb helyiségek ellenőrzése, hiányosságok értékelése, intézkedések megtétele,

-
- elsősegélynyújtás,
 - az elsősegélynyújtáshoz szükséges eszközök, mentőládák feltöltése.
 - közegészségügyi és járványügyi feladatok szervezése, elvégzése, ellenőrzése

Az iskola egészségügyi munkatervének programjait részletesen, havi bontásban az éves munkaterv tartalmazza.

11.2.1.7.Egészség-megőrzési program

Az ember okozta hatalmas környezeti változások számos tekintetben veszélyeztetik jövőnket. Korunk emberének és utódainak egészségét egyre több ártalom fenyegeti, amelyek egy része átgondolt, a fiatalok figyelmét felkeltő egészségnevelési programmal kivédhető.

Célunk megvalósítása érdekében – a „Nemzeti Egészségnevelési Program”-mal összhangban – az alábbi témaköröket építjük be az iskola egészségmegőrzési programjába:

- Az egészség és az egészséges életmód.
- Egészséges táplálkozás. Étkezési szokások.
- Családi életre nevelés.
- Rendszeres testmozgás.
- Serdülőkori változások és testi higiéné.
- Lelkisége – harmonikus életvitel
- Gyors segítség! (pl. mi a teendő magas láz esetén stb.)
- Szenvedélybetegségek megelőzése. Dohányzás, alkohol, drogfogyasztás.
- Szexuális úton is terjedő betegségek.
- Véletlen teherbeesés és elkerülése, fogamzásgátlás, abortusz.
- Terhesség, szülés, szoptatás.
- Öngyilkosság.
- Szándékos és véletlen balesetek és sérülések.
- Rákmegelőzés. Az emlő- és hererák korai felismerése. Az önvizsgálat tanítása.
- Az egészséges fogakért.

Az egyes programok részletes kidolgozását az éves munkaterv tartalmazza.

11.2.1.8.Az egészségnevelés lehetőségei az egyes tantárgyakban

Magyar nyelv és irodalom

- A magyar nyelv és irodalom óráin lehetőség nyílik olyan szövegek feldolgozására, elemzésére és értelmezésére, amelynek az emberi egészség jelen állapotával, az egyes társadalmi csoportok szociális körülményeivel foglalkoznak.
- A szövegalkotás módszerével a tanórákon lehetségessé válik a diák személyes érvelésének kifejtése.
- Irodalomórákon a szépség és teljesség fogalmának irodalmi megjelenítésekor szó kell essék az egyén, a tanuló egészségéről.

Történelem

- A történelmi témakörök lehetőséget adnak arra, hogy tudatosítsuk tanulóinkban a modern egészségügy jelentőségét, az egészségük megőrzését szolgáló előírások betartásának fontosságát.
- Járványok és betegségek társadalom-történelem formáló hatásairól ejtünk szót, amikor az a tananyaghoz illeszkedik.

-
- Történeti értékek megismerése, a hagyományok tiszteletének erősítése.

Földrajz

- A tantárgy témakörei széles lehetőséget biztosítanak a tanulók egészségtudatos magatartásának formálásához.
- Közvetlenül kapcsolható az egészségneveléshez az általános társadalom földrajz élelmezéssel foglalkozó, valamint a demográfiai fejezete.
- A környezetben lezajló változások értékelése.
- A természeti és a társadalmi folyamatok hatásainak értékelése.
- Globális problémák megismerése.
- Elsősorban a környezetvédelemmel kapcsolatos fejezetekhez lehet kapcsolódni a mindennapi életünkből vett példákkal, rámutatva a különböző groszférák (talaj, víz, levegőburok) sérülésének, egészségünket fenyegető veszélyeire és az elkerülésük, leküzdésük érdekében viselt közös felelősségünkre.

Matematika

- Fontos, hogy a tanulók jól ismerjék, és készség szintén tudják alkalmazni azokat a számolási módokat, amelyekkel a mindennapi életben az egészséggel, az egészséges életmóddal kapcsolatban előfordulhatnak (pl. százalékszámítás, arányok stb.)
- Az egészségnevelés lehetőségei a matematika oktatásának keretében:
 - egészségneveléshez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása,
 - egészségügyi mérések eredményeinek értelmezése, elemzése, statisztikai, valószínűségszámítási módszerek alkalmazása,
 - táblázatok, grafikonok készítése, elemzése, rendszerben való gondolkodás kialakításának készsége.

Fizika

- A tanulók ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatásokat (hő, zaj, sugárzás, rezgés stb.) és tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.
- Tudják értékelni a környezet változásának egészségkárosító törvényszerűségeit, és ennek ismeretében legyenek képesek megoldást keresni a globális egészségügyi problémákra.
- Mérjék fel annak fontosságát, hogy az egészségre ártalmas környezeti erőforrásokat csak felelősséggel szabad felhasználni.

Idegen nyelv

- Az egészségneveléssel kapcsolatos témakörök (egészség, betegség, táplálkozás, napirend stb.) feldolgozása során lehetőség van:
 - az egészséges életmóddal kapcsolatos problémák feltárására,
 - a problémák megoldására,
 - a meglévő ismeretek bővítésére,
 - más országok egészségügyi szokásainak és problémáinak megismertetésére
- Az egészségvédelemmel kapcsolatos problémák feldolgozása, önálló, csoportos vagy projekt munkával történik.

Informatika

- Ismeretszerzés a világhálón való kutatás segítségével.
- Feladatmegoldások során élő napi példák használata.
- Informatikai berendezések egészségkárosító hatásainak megismerése, az ártó hatások elleni védekezési módszerek kialakítása.

Ének-zene

- A helyes testtartás és levegővétel kialakítása.
- A hangok képzésének folyamatát tanítva a diákok figyelmének felhívása az egyes szervek (tüdő, gége, hangszalagok, fogak stb.) egészségének megóvására.
- A légszennyezés (autók stb.) dohányzás, a túlzott zenei hangerő káros hatásainak megbeszélése.

Biológia

- Az egészséges életmódot erősítő értékek felismerése és az egészség megőrzését elősegítő magatartás elsajátítása. (pl. a tudatos táplálkozás fontosságának megértése, a rendszeres testmozgás szükségességének felismerése).
- A szervezet felépítéséről és működéséről tanultak hasznosítása az egészséges életvitel kialakítása során.
- Védőoltások, szűrővizsgálatok, tanácsadások jelentőségének hangsúlyozása a betegségek megelőzésében.
- Betegségtünetek megismerése.
- Elsősegélynyújtás alapismereteinek elsajátítása.
- Az emberi szexualitás folyamatának megismerése biológiai és társadalmi-etikai szempontból. Törekvés a felelősségteljes nemi magatartás kialakítására.
- Az emberi szervezet károsító élvezeti és kábítószeres hatásának megismerése.

Kémia

- A kémiai anyagok, jelenségek mindennapjainkban betöltött szerepének felismerése.
- A kémiai anyagok, jelenségek élő szervezetre és az élettelen természetre gyakorolt hatásainak megismerése.
- Az anyagátvitel- és kezelés helyes módjainak elsajátítása.
- Veszélyszimbólumok és jelek ismerése, az ismeretek alkalmazása a köznapokban.
- A folyamatok során keletkezett hulladék hatástalanításának, megfelelő tárolásának megismerése.
- Balesetvédelmi szabályok elsajátítása.
- Védőfelszerelések, eszközök használatának megismerése.

Rajz és vizuális kultúra

- Az egészségnevelési témához kapcsolódó
 - vizuális feladatok megoldása,
 - pályamunkák készítése,
 - képzőművészeti alkotások elemzése.
- Egészséges testi nevelés
 - megfelelő ülésrend,
 - írástechnika alkalmazása.

Szakmai alapozó elmélet

- A szakma gyakorlásához kapcsolódó baleseti, egészségvédelmi és higiéniai ismeretek elsajátítása, gyakorlati alkalmazása.
- Szakmai ártalmak hatása az emberi szervezetre, az egészségkárosodás megelőzése.

Szakmai alapozó gyakorlat (információkezelés)

- Rendszeres mozgás (kézmasszírozás, váll-, hátkörzés, lábmozgatás).

-
- Figyelemfelhívás a megfelelő kéz-, kar- és testtartás fontosságára.
 - Változatos munkavégzés.
 - Az egészséges életmóddal foglalkozó másolószövegek íratása.

Szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek

- Szakma-specifikus egészségvédelmi ismeretek elsajátítása.
- Figyelemfelhívás az egyéni felelősségre és az öngondoskodásra, a társadalmi szolidaritás elveinek megfelelő szabályaira.
- Környezetbarát anyagok, termékek ismerete, anyag- és energiatakarékos gazdálkodás megismerése.
- Helyes egészségvédelmi technológiák megismerése a gyakorlatban.
- Ökológiai szemlélet erősítése

Az osztályfőnökök feladatai

- Az egészség, mint alapértékek elfogadása, elfogadtatása.
- Az egészségkárosodás megelőzése, az egészségmegőrzés igényeinek felkeltése a diákokban.
- Az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése.
- Az egészséges életmóddal kapcsolatos kérdések
 - napirend összeállítás (tanulás-pihenés).
 - táplálkozás,
 - pihenés, sport, szabadidő hasznos eltöltése.
- A lelki egészség iránti igény felkeltése. A problémák feltárása, segítség a megoldásban. A lelki problémákkal küzdő tanulók segítése pszichológus bevonásával.
- Az egészségügyi problémákkal küzdő tanulók külön kezelése
 - a problémák feltárása (9. évf. megkezdésekor),
 - a problémák kezelése (az osztályban tanító tanárokkal közösen).

11.2.1.9. Az egészségnevelés lehetőségei a tanórán kívüli foglalkozásokon, programokon

Az iskola – a tanórai foglalkozások mellett – a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez.

A nem hagyományos tanórai foglalkozások közös és alapvető jellemzője, hogy olyan új tanítás-tanulási módszert kínál, mely elősegíti a komplex gondolkodás kialakulását és az összefüggések megismerését.

Főbb jellemzői:

- A tantárgyakon átívelő ismeretek összekapcsolása.
- Sokféleség összekapcsolása a különféle tevékenységek által.
- Kapcsolatközpontúság.
- Értelem és érzelem kapcsolódásainak biztosítása.
- Módszerek sokfélesége.

Rendszeres tanórán kívüli foglalkozások

- felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások,
 - szakkörök,
 - vöröskeresztes tanfolyam,
 - diákkörök
 - művészeti csoportok: énekkar
- diákszínpad

néptánc

– sport: tömegsport

sportköri foglalkozások (kosárlabda, röplabda, labdarúgás)

- hit- és vallásoktatás

Esetenkénti tanórán kívüli foglalkozások, programok

- Iskolanap
- Terepfoglalkozások:
- tanulmányi kirándulások,
- szakmai gyakorlatok,
- természetvédelmi nap,
- nyári táborok,
- hétvégi túrák.
- Látogatás:
- múzeum,
- egészségnevelési intézmények,
- egészségügyi intézmények, kórház,
- üzemlátogatás,
- városnéző programok egészségügyi szemmel.
- Versenyek:
- tanulmányi,
- szakmai,
- kulturális,
- sport,
- vöröskeresztes,
- egészségügyi.
- Akciók:
- a városi vöröskereszt által szervezett véradó napokon való részvétel,
- parlagfű elleni program,
- szelektív hulladékgyűjtés,
- iskolaszépítés,
- pályázatok,
- újságkészítés,
- kiállítás szervezése,
- vetélkedők,
- egészségügyi előadások,
- szakmai napok.

11.2.1.10.Módszerek

Az egészségnevelésben olyan módszereket kell választanunk, amelyek vonzóvá teszik a tanulók számára a témákat. Erősítjük a kooperatív, együttműködési technikák elsajátítását, a vitakészséget, a problémamegoldást.

A módszerek közül kiemelt szerepet kap:

- közösségépítő, csoportos egészségnevelési feladatok,
- aktív, kreatív munkák,
- versenyek (pl. osztályok közötti tisztasági, vöröskeresztes stb.),
- szelektív hulladékgyűjtés,
- a témával kapcsolatos plakátok készítése, cikkek írása,
- a témával kapcsolatos plakátok, cikkek faliújságon való megjelenítése.

- meghívott előadók (iskolaorvos, védőnő, ÁNTSZ, Kábítószer Egyeztető Fórum, vagy a helyi civil szervezet munkatársa),
- kérdőíves felmérések.

11.2.1.11.Tanesszközök

Iskolánk alapvetően rendelkezik az egészségneveléshez szükséges oktatási eszközökkel (könyvek, CD-k, videofilmek, egészségügyi táblák, elsősegélynyújtáshoz szükséges legfontosabb eszközök stb.). Az egészségnevelési program hatékonyságának és eredményeinek fokozása érdekében a meglévő eszközöket folyamatosan bővíteni, frissíteni kell.

11.2.1.12.Kommunikáció

Az egészségnevelésben nélkülözhetetlen a szakirodalomban való jártasság, a hírek feldolgozásának készsége, a fellépés, közszereplés képessége és a végzett munkáról való számadás.

A diákokat iskolarádió, faliújságokon keresztül, valamint személyes kommunikációval tájékoztatjuk az aktualitásokról.

Tájékoztató fórumok:

- szülői értekezletek,
- fogadóórák (iskolai-orvosi),
- előadások (szülők, tanulók, tanárok részére),
- szakmai tanácskozások, tréningek. Elsősorban a tanárok felkészültségének fejlesztését szolgálja, de a diákokat is meg kell hívni, amikor csak engedi a program, illetve a téma.

11.2.1.13.Minőségfejlesztés

Az iskola egészségnevelési és fejlesztési munkájának mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy az egészségnevelés a szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről.

Az egészségnevelés pedagógiai céljai és feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk.

A pedagógus egészségnevelési gyakorlatának színvonalát a következő szempontok alapján minősítjük:

- Rendelkezik-e mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek az egészségneveléshez nélkülözhetetlenek.
- Felkészültségét áthatja-e az együttműködésre törekvés.
- A napi tanítási gyakorlata során mennyire tárja fel tantárgya egészségnevelési tartalmait.
- Tanulói számára jól szervezett tevékenységek során biztosítja-e sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Tanítási gyakorlat során alkalmazza-e a modern egészségnevelési módszereket (partnerközpontú, élményalapú tevékenységek).
- Részt vállal-e az iskola tanórán kívüli programjainak megvalósításához.
- Személyes példamutatással segíti-e a program megvalósulását, törekszik-e együttműködésre a tanulói közösségekkel, az iskola dolgozóival, a szülőkkel, külső kapcsolatokkal.

A pedagógusok egészségnevelési munkájának értékelését célszerű két évente elvégezni.

A tanulók „egészségképének” alakulását tevékenységeik változásán, ismereteik bővülésén mérjük az alábbi módon:

- Szakközépiskolai tanulmányok kezdetén (9. évf.) életkoruknak megfelelő mérőlappal szerzünk információt, rögzítünk egy állapotot.
- 12. évfolyamon a mérést megismétljük.
- A 9-12. évfolyamon végzett mérések eredményeit összehasonlítjuk. Az összehasonlító elemzések, értékelések alapján következtetéseket vonunk le a változásról.

11.2.1.14.Fittségi teszt

Évente 2 alkalommal (ősszel és tavasszal) a testnevelők gondoskodnak a tanulók fizikai állapotának méréséről. Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására. A fittségi teszt méri az aerob kapacitást és az általános testi erőt.

A mérések fő célja az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.

A mérésekkel a célunk az egészségfejlesztési feladatok értékelése, hiányosságok feltárása, a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembe vételével újabbak beépítése, indítása.

Az eredményesség vizsgálatára alkalmazható módszerek:

- kérdőív,
- fittségi teszt,
- különböző megfigyelések,
- egyéni vagy csoportos beszélgetések,
- diákönkormányzat egyedi értékelése.

A tanulók „egészségképét” értékelő kérdőívet összeállítja:

- az egészségnevelési és fejlesztési csoport,
- a II. minőségi kör,

A kérdőíveket feldolgozza és értékeli: a II. minőségi kör.

A pedagógusok egészségnevelési munkáját értékelő kérdőívet összeállítja:

- az egészségnevelési és fejlesztési csoport,
- az I. minőségi kör,

A kérdőíveket feldolgozza és értékeli: az I. minőségi kör.

1.2.5.8. Továbbképzések

Az élethosszig tartó tanulás a pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést.

Az iskola továbbképzési programjába be kell építeni a tantestület tagjainak felkészítését az egészségnevelési program tudatos alkalmazására. Értsék meg az egészségfilozófia lényegét, az új tanítási és tanulási tevékenységek lehetőségeit, a célok és a program legfontosabb elemeit.

A tanárok munkáját segíthetik:

- az egészségnevelés tartalmával és módszertanával foglalkozó tankönyvek,
- továbbképzések:
 - iskolán belüli és
 - akkreditált, iskolán kívüli.

Az egészségvédelem területén dolgozó kollégák szakmaiságukkal és személyes példamutatásukkal segítsék az iskolában dolgozók munkáját.

12. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

12.1. Alapok

12.1.1. Törvényi háttér

Id. 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 48. § (3) bekezdés

12.1.2. Helyzetkép

12.1.2.1. Erőforrások

1. Személyi erőforrások

Belső

- Az iskolában dolgozó pedagógusok példamutatása adja elsősorban a környezeti nevelés hitelességét.
- Az adminisztrációs és technikai dolgozók (6 fő) napi munkájukat igyekezzenek környezetbarát technikákkal megvalósítani. Munkájukban legyenek igényesek, nyitottak az ésszerű változásokra, érdeklődők az iskolai élettel szemben.
- A környezeti nevelés hagyományai között megtaláljuk az önkéntességet, amire a mi iskolánkban is tudunk számítani.
- A tanárok és diákok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.
- Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése.
- Számíthatunk az iskolaorvos közreműködésére diákjaink magatartásának környezettudatos irányba való hatékonyabb formálásában.
- A belső erőforrás fontos tényezője az átlagosan 600 fő tanuló.

Külső

- A helyi intézményekkel, vállalatokkal a kapcsolattartás ideális: Önkormányzat, Weöres Sándor Általános Iskola, a város többi iskolája, ÁNTSZ. A szakképzés gyakorlati helyeivel mindennapos az együttműködés
- Keressük a kapcsolatot a civil szervezetekkel (pl. Zöld szív)
- A szülőkkel való kapcsolattartás sajnos már nem jellemző ennél a korosztálynál, de a tanulók életvitelének megváltozásán, a szemléletformáláson keresztül talán jobban be tudjuk vonni őket is a közös munkánkba.

2. Anyagi erőforrások

- A fenntartó támogatása az iskola környezeti nevelési célkitűzéseinek eléréséhez.
- Pályázatok segítségével próbálunk anyagi forrásokat biztosítani programjaink megvalósításához.
- A helyi források bevonásában szorosabban együtt kell működni más oktatási intézményekkel és civil szervezetekkel.
- A helyi szolgáltató cégek támogatását – mind anyagi, mind természetbeli – célszerű elnyerni.

3. Tárgyi erőforrások

- Tantermek, informatikai szaktantermek.
- Ismerethordozók: videofilmek, könyvek, faliképek.
- Audiovizuális eszközök: projektor stb.

12.2. Alapelvek, célok

12.2.1. Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

A környezeti nevelés

- az emberben eredendően benne rejlő természetes erények kibontakoztatása,
- természet- és embertisztelő szokásrendszer kialakítása,
- a belső késztetések esztétikai, érzelmi, erkölcsi megalapozása,
- a szokásrendszerek elmélyítése intellektuális és érzelmi hatások által
- s mindezeknek eredményeképpen kialakul az ökológiai gondolkodás és a környezettudatos szemlélet.

Alapelv az egyetemes természetnek (a világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak maga alkotta környezetével és kultúrájával együtt.

12.2.1.1.Célok a 14-20 éves korosztály esetében

- fenntarthatóságra való nevelés (élethosszig tartó), az ökológiai szemléletmód segítségével
- rendszerszemléletre való nevelés,
- holisztikus (a világ oszthatatlan egész) és globális szemléletmód kialakítása, a szerves kultúra fontossága
- tolerancia és segítő életmód, az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése, kialakítása
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések, problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség fejlesztése
- globális összefüggések megértése
- fogyasztás helyébe életminőség helyezése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása

12.2.1.2.Helyi célok, értékek

- Természeti, épített, szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- Helyi értékek és problémák feltérképezése
- Helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, örökbefogadott patak, hulladék, iskolai büfé "zöldítése", energiatakarékosság, helyi védettség stb.)
- Lakóhely megismerése (értékek, gondok, a megoldás módjai)
- Hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken
- Azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- Pozitív értékrend, egészséges életvitel iránti igény alakítása
- A nevelés fontossága – ami nem helyettesíthető a képzéssel

12.2.1.3. Iskolánk környezeti nevelési hitvallása

- A szemléletformáló, alapozó környezeti ismereteket a szakképzés minden területe tekintse feladatának.
- Az intézmény helyi adottságait (Bakony közelsége, a „rég” Pápa) kihasználva, ezeknek a gyönyörű természeti és kultúrtörténeti értékeknek a minél jobb megismerése szervesen épüljön be a helyi tantervbe.
- Az iskolánkban induló idegenforgalmi képzés segítse a többi szak környezet tudatos szemléletének kialakítását.
- Az ismereti háttér átadása mellett a környezeti nevelés főként személyiségfejlesztő feladat az értékrendszer és magatartás fejlesztésén keresztül!

12.2.1.4. A környezeti nevelés integráló hatása az iskola tevékenységében

Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek. Az iskola, mint helyszín, mint „zöld miliő” jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézmény hulladék-, energia- és vízgazdálkodása komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül a családok otthoni takarékoságára, életvitelére. A pedagógusok, dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősség tudat kialakulását.

A felülvizsgált NAT-ban szereplő kiemelt fejlesztési feladatok – köztük a környezeti nevelés – az oktatás valamennyi elemében megjelenik, és lehetővé teszi, elősegíti a tantárgyközi kapcsolatok erősítését. A programunkban lefektetett elveknek megfelelően a tanmenetekben domináljon a zöld tartalom, a helyi célok, elemek konkrétan jelenjenek meg. Próbáljunk minél több tanórán kívüli tevékenységet is beépíteni a munkánkba, mivel ez nemcsak a közösségformálásra, illetve szabadidős programok szervezésére korlátozódhat, hanem a környezeti nevelés színteréül is szolgálhat.

Az intézményben dolgozó pedagógusoknak legyen lehetőségük továbbképzéseken részt venni, ahol a környezeti neveléshez is kapcsolható különféle tanórán belüli és tanórán kívüli módszereket is elsajátíthatnak.

12.2.1.5. Konkrét célok és feladatok

Célok

- A szakközépiskola és a szakképzés területén a tantárgyi struktúrába (hagyományos ill. nem hagyományos keretek között) minél szélesebb körben legyenek beépítve a környezeti nevelés alapelvei.
- Új – a környezeti neveléshez is kapcsolódó – tanulási és tanítási stratégiák kidolgozása, melyek révén a nehezen kezelhető, magatartászavaros diákok számára segítséget tudunk nyújtani.
- A tanórán kívüli tevékenységek előtérbe helyezése, melyek fontosak a közösségformálás, az értékrend, a hagyományok tisztelete, az azonosságtudat kialakítása szempontjából a család, az iskola, a település és a nemzet színterén.
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakítása

Feladatok

- A képzésben kiemelni a hagyományok megismerését, tiszteletét
- A oktatásban a környezetbarát technológiák fontosságát hangsúlyozni
- A város, illetve annak környezetének megismerése
- A település környezetvédelemmel foglalkozó cégeinek bemutatása
- Az iskolához közel eső Bakony és „rég” Pápa felfedezése, védelme, gondozása.

- A szelektív hulladékgyűjtés beindítása
 - Az iskolakert ápolása
 - Az iskolai büfé kínálatának egészségesebbé tétele
 - A Bakony természeti értékeinek alapos megismerése
 - Az egészséges életmódra való nevelést szem előtt tartva minél több diákot bevonni a tömegsport mozgalomba, illetve mozgáskultúrájuk fejlesztésébe
 - Az iskola komplex egészségfejlesztési programján belül az iskolai drogstratégia kidolgozása, s abba a mentálhigiénés nevelés integrálása (pozitív értékrend, reális énkép, önbizalom, pozitív önértékelés megvalósítása, döntéshozatali, konfliktuskezelői képességek fejlesztése)
 - A házirend illemtár részében a viselkedéskultúrát kiemelni, tudatosítani; tartalmazzon "zöld" fejezeteket is
 - Környezetvédelmi vetélkedők tartása
 - Zöld szervezetekkel való intenzív kapcsolattartás
- 1.2.4.4. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

12.3. Foglalkozások

12.3.1. Tanórai keretek

a, A tantárgyak lehetőségei

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- törekedjenek a szakmai nyelv igényes, színes, pontos használatára írásban és szóban egyaránt,
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását,
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük,
- tudatosan készüljenek a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére.

Történelem

A tanulók

- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete.
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül,
- értsék meg az egész világot érintő globális problémák történeti gyökereit,
- érezzék az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak képessé az idegen nyelvű szakirodalom megismerésén keresztül a szakmájukhoz kapcsolódó környezeti problémák tanulmányozására és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit,
- fejlődjön állampolgári felelősségtudatuk.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják.

-
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával,
 - tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
 - tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit
- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket
- értsék meg, hogy a társadalomföldrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék, szeressék és őrizték a természeti és az épített környezet szépségeit

A tanulóknál

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel illetően
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat

A tanulóknál

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód
- alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére
- Tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket

Etika

A tanulók

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk

A tanulóknál

- alakuljon ki az a szemlélet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért

Informatika (számítástechnika és könyvtárhasználat)

A tanulók

- legyenek képesek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- ismerjék meg az informatikában (pl. az internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre
- futtassanak környezeti elemek megváltozását figyelembevevő szimulációkat és statisztikai teszteket
- rendezzenek környezeti kérdésekről virtuális fórumot máshová járó diákokkal közösen
- szerkesszenek és nyomtassanak környezetvédelmi újságokat és poszttereket
- ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait
- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások)
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek (adatok táblázatos tárolása, kiértékelése, összefüggések vizsgálata, statisztikai módszerek alkalmazása) segítségével
- a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat

A tanulóknak

- tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását
- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására
- segítse az egészséges napi-heti-évszakos életritmus kialakulását

Szakmai alapozó elmélet és gyakorlat (9-10. évfolyam)

A tanulók

- ismerjék a szakma gyakorlásához kapcsolódó természet és környezetvédelmi ismereteket, ezeket tudják megfelelően hangsúlyozni, kiemelni

- ismerjék a szakmához kapcsolódó higiéniai követelményeket és tudják ezeket a gyakorlatban alkalmazni
- tudják a szakmai ártalmak hatását az emberi szervezetre, legyenek képesek az egészségkárosodás megelőzésére

Szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek (11-12. ill. 13-14. évfolyam)

A tanulók

- legyenek képesek a tényeket szakma-specifikusan kiegészíteni, s ezen keresztül is erősödjön meg az ökológiai szemléletük
- sajátítsák el a szakmaspecifikus munkát, és legyenek birtokában a környezetvédelmi ismereteknek
- tudják kiemelni a szakma környezetterhelő hatásait, ismerjék a védekezés lehetőségeit (hulladékkezelés, stb.)
- ismerjék a környezetbarát technológiákat, a környezetbarát anyagokat, a termékek használatát
- sajátítsák el az anyag- és energiatakarékos gazdálkodási módokat
- látogassák meg a szakmához kapcsolódó (helyi) létesítményeket, figyeljék meg a helyes környezetvédelmi technológiákat a gyakorlatban
- tudják mérni a környezetet károsító elemek hatásait szakmaspecifikus eszközökkel

A tanulóknak

- alakuljon ki a munkafegyelem és technológiai fegyelem
- alakuljon ki a modern rendszertani szemlélet a szakmai és környezetvédelmi oktatás során

Az egyes szakmák esetében a konkrét tantárgyi feladatokat a munkaközösségeknek kell kidolgozniuk a megvalósítási ütemterv szerint!

b, Nem hagyományos tanórai foglalkozások

A nem hagyományos tanórai foglalkozások közös és alapvető jellemzője, kritériuma a komplexitás. Ennek lényege:

- a tantárgyakon átívelő ismeretek összekapcsolása, egy adott tartalom sokoldalú megközelítése, valamiféle "egymásra hajtogatottság"
- a sokféleség összekapcsolódása a különféle tevékenységek által
- a természet és társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése
- kapcsolatközpontúság
- értelem és érzelem egysége
- módszerek sokfélesége

Komplex tanulási lehetőségek iskolánkban:

1. Tanítási órán kívüli tevékenység

nyári táborok

szakmai gyakorlat

tanulmányi kirándulás

szakmai napok diákszervezéssel

múzeumlátogatás (mesterségek, ősi kultúra)

2. "Akciók"

vetélkedők

pályázatok

újságkészítés

kiállítás rendezése

interjú
kérdőív
iskolarádió működtetése
3. "Látogatás"
múzeum
állatkert
botanikus kert
szeméttelp
hulladékégető
szennyvíztisztító
nemzeti park
tanya
4. Versenyek
5. Iskolazöldítés
6. DÖK-nap
7. Jeles napok

12.3.1. Tanórán kívüli foglalkozások

Minden olyan foglalkozás, amely a nem hagyományos tanórai foglalkozások témakörében is megtalálható, de nem kerül be a tanítási naplóba.

A fentiekén kívül pl.:

- szakkör
- várostakarítási akció nap
- tábor stb.

12.4. Módszerek

Segítségükkel a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani. Munkánk során alkalmazott módszercsoportok:

- kooperatív tanulási technikák,
- játékok,
- riportmódszer,
- kreatív tevékenység,
- közösségépítés,
- művészi kifejezés.

12.4.1. Taneszközök

- Komposztáló
- Hulladéktároló
- Ismerethordozók: szakkönyvek, határozók, térképek, ismeretterjesztő kiadványok
- Eszközök: multimédiás segédanyagok, videofilmek, internet hozzáférés.

12.4.2. Az iskolai környezet

Az épület

- A helyi adottságokat kihasználva minél egészségesebb, esztétikusabb környezetet nyújtunk az itt tanuló diákoknak és az itt dolgozó kollegáknak.
- Az épület energiagazdálkodása, korszerűsítése az elkövetkezendő 5 éven belül kerüljön megvalósításra.
- Szükség lesz a szelektív hulladékgyűjtés beindításához minden osztályterembe és folyosó részre szeméttárolóra. Az udvaron pedig egy papír-, és egy műanyag-tároló konténerre.
- A tantermek esztétikusabbá, hangulatosabbá tétele kiemelt feladat.
- A stúdióban üzemelő iskola rádióban minden héten egy "zöld" nap kerüljön bevezetésre, amikor hagyományörzés történne, népzene, cigányzene stb.
- A tornaterem délutáni kihasználtságát segíti egy-egy játékos sportvetélkedő, népi játékok megismerése, vagy az iskola mindennapi életéhez hozzátartozó edzések.

Az iskolai életvitel

- Az iskolakert, -park ápolása, illetve virágosítása során a tanulókat próbáljuk bevonni a mindennapi kertészkedésbe.
- Épüljenek be az iskola mindennapi életébe az ún. jeles napok
- Az iskolai büfé esetén is szükség van szemléletváltásra, próbáljuk a büfé üzemeltetőjével közösen a kínálatot az egészséges táplálkozásnak megfelelően kialakítani.
- A diákönkormányzat "zöld szemmel" tevékenykedjen, vagy alakítson ki egy zöld tagozatot, mely szem előtt tartja a diákok és az iskola érdekeit. pl. iskolai étkezés minősége, iskolakörnyéki közlekedés, higiénés viszonyok, könyvtári állomány összetétele stb.
- A megvalósítási tervben a munkaközösség vezetőikkel közreműködve kidolgozni a konkrét feladatokat.

12.5. Kommunikáció

1. Iskolán belüli

A diákokat zöld faliújságon, iskolarádióon, a DÖK zöld tagozatán, illetve személyes kapcsolattartáson keresztül tájékoztatjuk az aktualitásokról.

Hozzunk létre egy környezeti nevelési bizottságot, amely a programok beindításáért illetve megvalósulásáért felelős és segíti a tantestület munkáját.

A minőségbiztosítási, értékelési terven keresztül, pl. kérdőíves, vagy személyes beszélgetésen keresztül az iskolán belüli kommunikáció jobban megvalósulhat.

2. Iskolán kívüli

Az iskolában történő eseményekről, az elért eredményekről a települést és más intézményeket a diáknappal, keretében tájékoztatjuk. A zöld mozgalmak akcióiról, kampányairól, pályázati lehetőségekről különféle zöld kiadványok, mint pl. Természetbúvár és az elektronikus kommunikáció révén szerzünk tudomást.

12.6. Minőségbiztosítás / minőségellenőrzés

12.6.1. Az értékelés célja

- A tanulók észlelési tudatossága, ismereti, környezeti etikája, állampolgári cselekvési készségei hogyan fejlődtek
- A program hatékonyságának meghatározása
- A tantervi tartalom egységének és értelmes sorrendiségének ellenőrzése

-
- Annak meghatározása, hogy a tanulók hogyan fogták fel a tapasztalatokat, hogyan válaszoltak azokra és azok miképp hatottak rájuk
 - A tanárok és diákok hogyan fogadták az új tanítási stratégiákat, illetve tanulási tevékenységeket
 - A program költséghatékonyságának meghatározása
 - A tanárokat, az iskola vezetését, az iskola épületét vagy az egész körzetet érintő szolgáltatások meghatározása, megtervezése, javítása
 - A közvélemény a tanulók tevékenységének eredményeképp bekövetkezett változásának meghatározása
 - Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok együttműködéssel történő kezelésében és megoldásában
 - A tanárok a környezeti nevelés színvonalának megőrzése, a hiányterületek pótlása miatt a fenntartható fejlődés egyik alapgondolatát az élethosszig tartó tanulást tartsák szem előtt, vegyenek részt pedagógus továbbképzéseken

12.6.2. Az eredményesség vizsgálatára alkalmazható módszerek

- Kérdőív
- Szociometriai vizsgálat
- Különböző megfigyelések
- Nyomon követő rendszer
- Egyéni vagy csoportos beszélgetések
- Diákönkormányzat egyedi értékelése

Az értékelési folyamatról tájékoztatni kell az érintetteket, a tanulókat.

Értékelő jelentés készítése:

- Jelentés célja
- Összegzés
- A program indoklása
- Célok
- Tevékenységek
- Értékelés eredménye
- Következtetések
- Javaslatok

12.7. Továbbképzések

A tantestület tagjainak felkészítése történjen meg a környezeti nevelési program kidolgozása után. Értsék meg a környezetfilozófia lényegét, az új tanítási és tanulási tevékenységek mibenlétét, a célok, és a program legfontosabb elemeit. A tanárok munkáját segíthetik a környezeti nevelés tartalmával és módszertanával foglalkozó szakkönyvek, továbbképzések, iskolán belül és akkreditált iskolán kívüli. (Továbbképzési terv)

A környezetvédelem területén dolgozó kollegák szakmaiságukkal segítsék az iskolában dolgozók munkáját.

Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

A Pedagógiai Program mellékletei tartalmazzák azokat a törvényi kereteket, illetve települési és iskolai dokumentumokat, amelyeket a környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe vettünk.

Az iskola

Iskolánk 1890-es évek óta folyamatosan szolgálja a magyar közoktatást.

Pápa peremén épült több mint 100 éve. Sok kis épületből áll, melyhez időről időre tettek valamit azért, hogy kellemesebb, otthonosabb legyen a mindennapi iskolai élet.

Iskolánkban jelenleg a tantestület körülbelül 15%-a foglalkozik intenzíven környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Vannak, akik minden akcióban, munkában részt vállalnak, s vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez.

A környezeti nevelés szinterei iskolánkban, hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

Nem hagyományos tanórai keretben:

A tanév során minden osztály természetjárást, intézmény- és múzeumlátogatásokat szervez. Az itt folyó munka a tanév szerves része.

Diákjaink nyári táborozáson, az „újak” pedig „gólyatáborban” vesznek részt, ahol megtanulják a természettel való harmóniában élés szabályait.

Tanórán kívüli programok:

A gyerekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet- és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat.

Kiállításokat rendezünk jeles alkalmakra: pl. a Föld Napján rajz- és fotókiállítást, nyári táborokról, iskolánapi élményekről plakát- és fotókiállítást.

Iskolaújságunk hasábjain rendszeresen helyet kap környezetvédelmi téma és képanyag.

Évente rendezünk iskolnapot, amelynek témája és helyszíne évről-évre változik. Az egész iskola részvételével diákjaink megismerik a közvetlen környezetüket, hagyományainkat, értékeinket.

Erőforrások:

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot,

együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások, iskolán belüli együttműködés:

Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy tudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, és tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.

A közös munka áttekintése igazgatóhelyettesi feladat, a koordinátori szerepet az iskolai szabadidő-szervező tanár látja el.

Diákok: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak.

Tanárok és szülők: az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – lehetőségeiket figyelembe véve – családok maguk is biztosítják.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, hogy a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk. Ezek felkutatása és beszerzése az iskolai gondnok feladata. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó: Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények

A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Civil szervezetek

A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen

jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Hivatalos szervek

Feladatuk annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Fontos, hogy továbbra is megőrizzük ezt a helyzetet, hogy a büfé nem egy nagyvállalat része, hanem egy, az iskolánkra szabottan működő önálló egység. Kíváncsi, hogy bővüljön a kínálat az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék- és gyümölcskínálat terén. Újra időszerűvé vált annak felmérése, hogy az egészséges táplálkozás érdekében mi legyen a büfé kínálata. A tanulók és a tanárok körében ezt az iskolai diákönkormányzat, a szülők közt az iskola szülői munkaközössége végzi el. Az eredmény ismeretében az iskolavezetés megbeszélést folytat a büfé működtetőjével.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrás

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működést szolgálják.

Külső erőforrások

Fenntartó: Terveink, közé tartozik, hogy - egyeztetés után – a fenntartó támogassa az iskolai környezeti nevelési munkát.

Saját bevétel:

Az iskolának teremkiadásból és szakképzési támogatásból van saját bevétele, melyek összege változó.

Pályázat:

A pályázat-megjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében.

Alapelvek, jövőkép

Diákjainkban ki kell alakítani:

- környezettudatos magatartást és életvitelt,
- környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt,
- a környezet értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát,
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését,
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése szükséges a diákokban. pl.:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás,
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás,
- kommunikáció, média használat,

-
- konfliktuskezelés és megoldás,
 - állampolgári részvétel és cselekvés,
 - értékelés és mérlegelés készsége.

Új tervek:

- Az iskolában új, képzési irányok követelményeinek, tananyagának, specializálásának kidolgozása,
- A tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához,

Hagyományok ápolása:

- iskolanap szervezése,
- városi nevezetességek feltérképezése,
- az iskolai hírességek élete – kutatás,
- táborok megszervezése és lebonyolítása,
- drog-prevenációs program folytatása,
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

Szaktárgyi célok:

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- kétszintű érettségire felkészítés,
- hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon
- tanórán kívüli szakórák szervezése,
- természetvédelmi versenyekre felkészítés,
- multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon,
- a számítógép felhasználása a tanórákon.

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.

Lehetőségeink:

- terepi munka során: terepgyakorlatok, táborok, tanulmányi kirándulások, akadályversenyek, városismereti játékok stb.;
- kézműves foglalkozások: egy-egy ünnephez kötött, tábori időben stb.;
- „látogatás”: múzeum, állatkert, botanikus kert, nemzeti park, valamint szeméttelp, hulladékégető, szennyvíztisztító stb.;
- versenyek;
- szakkörök;
- iskolazöldítés;
- témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, kő stb.);
- DÖK-nap;
- „jeles napok”;

Szintén a nevelési program része, kapcsolódik az egészség- és környezeti nevelés témaköréhez, mégis teljesen önálló egységként kezelendők:

13. A FOGYASZTÓVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK

13.1. Jogi háttér

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:

- az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.

Az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. A törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

Az EU 2002-2006 közötti időszakra szóló V. fogyasztóvédelmi akcióterve alapján a Kormány kidolgozta a középtávú fogyasztóvédelmi politikáját, melynek prioritásai az élelmiszerbiztonság, valamint az elektronikus kereskedelem és a lakossági szolgáltatások (pénzügyi és biztosítási) területe.

A fogyasztóvédelemről szóló törvénynek, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a 2003. évi LXI. törvénnyel módosított Köznevelési törvényben (1993. évi LXXIX. törvény) is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

Kormány 243/2003.(XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti alaptanterv (NAT) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt fejlesztési feladat a NAT-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is jelentős szerepet kap.

13.2. A fogyasztóvédelmi oktatás célja

“A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.”(NAT)

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselése jelenti.

13.3. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaiilag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogokat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése.(NAT)

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátíttatni, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni a fenntartható fogyasztás érdekében, ezért a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású. Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamaszkorban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segít a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információ áramlás.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges például:

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- a természeti értékek védelme.

Fontos továbbá a fogyasztás során:

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése és
- a döntésre való felkészülés.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy az általános és a középiskola befejezésekor a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

Ökológiai fogyasztóvédelem: Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profitorientált volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező közben minimálisra anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, illetve termék teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

13.4.A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.

Például:

Technika – áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései

Matematika – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások

Fizika – mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák);

Földrajz: eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;

Magyar: reklámyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái

Biológia – génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás

Kémia – élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk

Informatika – elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia

Történelem – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.

Médiaismeret: a reklám képi nyelve és hatásai

Tantárgyközi projektek (pl. Hogyan készül a reklám? A zsebpénz)

Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)

Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)

Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások

13.5.Módszertani elemek

Valószínűleg akkor járunk a legjobban, ha az amúgy is zsúfolt iskolai tantervbe nem a hagyományos módszertani elemekkel és merev tanórai keretek között folyó oktatásból préselünk bele még többet, hanem bizonyos készségek fejlesztésével a fenntarthatóság és a fenntartható fogyasztás területén. Ilyen készségek: a kritikus gondolkodás, az egyéni és csoportos döntéshozás és a problémamegoldás. A készségfejlesztésnek tartalmazni kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és végrehajtás módszereit.

A fogyasztói szokásalakítás egyik fontos célja a szülők és a helyi közösségek együttműködésének megnyerése és bevonása az iskolai nevelési programokba. Így a családok és közösségek fenntartható fogyasztásra való törekvése is kialakulhat.

A tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában a szülők lehetnek a pedagógus legfontosabb segítői és viszont. Amennyiben rendszeresen adunk az áruismerettel, vásárlással, fogyasztói döntésekkel kapcsolatos házi feladatokat, bizonyos idő után segíthetünk abban, hogy a gyerekek minél tudatosabban éljék meg családjuk fogyasztói szokásait. Az adatkezelési szabályokat betartva ismereteket gyűjthetünk a családok vásárlási szokásairól. Az információk adott esetben lehetővé teszik azt is, hogy a pedagógus pozitívan befolyásolja a család vásárlói magatartását.

A hagyományostól eltérő tanulásszervezési formák alkalmazása, projektprogramok indítása megfelelő keretet teremthet a fogyasztóvédelem oktatásának, a kritikus, független gondolkodás fejlesztésének. Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször alkalmazzák, napjainkban tipikus helyi és globális problémákon keresztül.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információrögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)
- Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekvérvényesítés)

14. A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

14.1. A Pedagógiai Program érvényessége, felülvizsgálata, módosítása, nyilvánosságra hozatala

14.1.1. A Pedagógiai Program érvényességi ideje

- Az iskola 2008. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e Pedagógiai Program alapján.
- A Pedagógiai Programban található helyi tanterv 2008. szeptember 1. napjától a 9. évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
- Ezen Pedagógiai Program érvényességi ideje négy tanérve – azaz 2008. szeptember 1. napjától 2012. augusztus 31. napjáig – szól.

14.1.2. A Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- A 2010/2011. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a Pedagógiai Program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen Pedagógiai Programot módosítani kell, vagy teljesen új Pedagógiai Programot kell kidolgoznia.

14.1.3. A pedagógia program módosítása

- A Pedagógiai Program módosítására:
 - az iskola igazgatója,
 - a nevelőtestület bármely tagja,
 - a nevelők szakmai munkaközösségei,
 - az Iskolaszék,
 - a Szülői Szervezet,
 - az iskola fenntartója

tehet javaslatot.

- A szülők és a tanulók a pedagógia program módosítását közvetlenül az Iskolaszék szülői, illetve diák-önkormányzati képviselői útján az Iskolaszéknek javasolhatják.
- A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított Pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

14.1.4.A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

- Az iskola Pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A Pedagógia Program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola fenntartójánál;
 - az iskola irattárában;
 - az iskola könyvtáraiban;
 - az iskola nevelői szobáiban;
 - az iskola igazgatójánál;
 - az igazgatóhelyetteseknél;
 - a nevelők szakmai munkaközösségeinél.

14.2. A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A Pedagógiai Programot az iskolai diákönkormányzat 2008. év augusztus hó 29. napján tartott ülésén véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Kelt: Pápa, 2008. augusztus 29.

az iskolai diákönkormányzat
vezetője

A Pedagógiai Programot a szülői szervezet 2008. év augusztus hó 29. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Pápa, 2008. augusztus 29.

a Szülői Szervezet
képviselője

A Pedagógiai Programot az iskolaszék 2008. év augusztus hó 29. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Pápa, 2008. augusztus 29.

az Iskolaszék elnöke

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2008. év augusztus hó 25. napján tartott ülésén elfogadta.

Kelt: Pápa, 2008. augusztus 25.

igazgató

A Pápai Gazdasági Szakképző Iskola és Kollégium Pedagógiai Programját Pápa Város Önkormányzatának Képviselőtestülete év hó napján tartott ülésén jóváhagyta.

Kelt: Pápa, év hó nap

polgármester